

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
Природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти

на тему :

**« МІСЦЕ І РОЛЬ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН »**

Виконала: студентка 4 курсу,
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини»

Борейчук Юлія Юріївна

Керівник: д.е.н., професор
Ханін Ігор Григорович

Рецензент:
к.н., доцент
Жемба Алла Йосипівна

Рівне – 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут:

Економіки та менеджменту

Кафедра:

Економіки підприємства і міжнародного
бізнесу

Освітній ступінь:

Перший (бакалаврський)

Спеціальність (напрямок підготовки)

292 "Міжнародні економічні відносини"

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри
економіки підприємства і міжнародного бізнесу

„___” _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЕКТУ) СТУДЕНТА**

Борейчук Юлії Юрївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. *Тема роботи:* «Місце і роль офшорного бізнесу в системі міжнародних економічних відносин»

Керівник роботи: Ханін І.Г. д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом університету від 08.04.2025 С № 422

2. *Строк подання студентом закінченої роботи:* 20.06.2025р.

3. *Вихідні дані до роботи:* статистичні та фактичні дані міжнародних організацій; офіційні, нормативні та законодавчі документи міжнародних організацій, іноземних держав та України, матеріали Державної служби статистики України

4. *Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):*

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ.1.1. Сутність офшорного бізнесу та його основні характеристики.1.2. Класифікація офшорних зон та їх особливості.1.3. Переваги та ризики використання офшорних компаній у міжнародних економічних відносинах

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.2.1. Світова практика поширення офшорного бізнесу у глобальній економіці.2.2. Аналіз використання офшорних компаній у міжнародній економіці.2.3. Оцінка масштабів офшорного бізнесу в Україні

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ОФШОРНОГО СЕКТОРУ З ГЛОБАЛЬНИМИ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.3.1. Посилення міжнародного регуляторного нагляду та контролю над офшорними зонами.3.2 Вплив цифрової трансформації на

розвиток офшорного бізнесу.3.3 Регулювання та перспективи офшорного бізнесу в Україні

5. Перелік графічного матеріалу: 6 рисунків, 18 таблиць
Роздатковий матеріал

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали і посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Ханін І.Г.		
Розділ 2	Ханін І.Г.		
Розділ 3	Ханін І.Г.		

7. Дата видачі завдання: 08.04.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Збір інформації для написання кваліфікаційної роботи	08.04-11.04	Викон.
2	Обробка наукових джерел та статистичних даних по темі дослідження	12.04-20.04	Викон.
3	Опрацювання матеріалу та підготовка теоретичного розділу роботи	21.04-01.05	Викон.
4	Розробка аналітичного розділу кваліфікаційної роботи та формулювання висновків	02.05-20.05	Викон.
5	Обґрунтування рекомендацій та шляхів удосконалення за темою дослідження	21.05-31.05	Викон.
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	01.06-13.06	Викон.
7	Створення презентації для мультимедійного супроводу	14.06-19.06	Викон.
8	Підготовка доповіді	19.06-20.06	Викон.

Студент _____
(підпис)

Борейчук Ю.Ю.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Ханін І.Г.

АНОТАЦІЯ

Борейчук Ю.Ю. Місце і роль офшорного бізнесу в системі міжнародних економічних відносин. Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Кваліфікаційна робота містить 86 сторінки, 6 рисунків, 18 таблиць, список використаної літератури з 50 найменувань.

Ключові слова: офшор, офшорні зони, офшорні центри, офшорні схеми, оподаткування, відтік капіталу, антиофшорна політика.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України. Об'єктом дослідження є процес визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України.

За результатами дослідження сформульовані поняття офшорної зони, її класифікацію, причини створення. Проаналізовано діяльність офшорних центрів та причини відтоку капіталу через офшорні зони. Визначено переваги та недоліки функціонування офшорів. Досліджено організацію здійснення антиофшорної політики та її ефективність на практиці. Також проаналізовано сутність офшорного бізнесу як форми господарської діяльності в умовах глобалізованої економіки. Розглянуто ключові характеристики офшорних компаній, їхню роль у міжнародній торгівлі, інвестуванні та управлінні ризиками. У результаті дослідження встановлено, що офшорний бізнес забезпечує значні податкові переваги, конфіденційність, гнучкість управління та спрощену звітність, проте супроводжується низкою ризиків — зокрема, репутаційних, юридичних та регуляторних. Проведено класифікацію офшорних юрисдикцій за податковими режимами та правовими умовами функціонування, що дозволило виявити специфіку їх застосування у світовій практиці.

Особливу увагу в роботі приділено аналізу діяльності компанії Accenture plc як прикладу успішного використання офшорної моделі у сфері розробки програмного забезпечення та надання консалтингових послуг. Також у роботі розглянуто масштаби використання офшорів в Україні, особливо у великих експортно-орієнтованих компаніях, що впливає на надходження до державного бюджету. Визначено, що в умовах посилення міжнародного тиску з боку ОЕСР, G20 та ЄС через механізми BEPS, FATCA, CRS, цифрова трансформація офшорного бізнесу (використання криптовалют, блокчейну, віртуальних компаній) створює нові виклики для регулювання.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2025р.

ABSTRACT

Boreichuk Y.Y. The place and role of offshore business in the system of international economic relations. Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations".

The qualification work contains 86 pages, 6 figures, 18 tables, a list of used literature from 50 titles.

Keywords: offshore, offshore zones, offshore centers, offshore schemes, taxation, capital outflow, anti-offshore policy.

The purpose of this study is to determine the role of international offshore business in the global economy and its impact on the economic development of Ukraine. The object of the study is the process of determining the role of international offshore business in the global economy and its impact on the economic development of Ukraine. The subject of the study is the set of theoretical and practical aspects of determining the role of international offshore business in the global economy and its impact on the economic development of Ukraine.

The results of the study formulate the concept of an offshore zone, its classification, and the reasons for its creation. The activities of offshore centers and the reasons for the outflow of capital through offshore zones are analyzed. The advantages and disadvantages of the functioning of offshores are determined. The organization of the implementation of anti-offshore policy and its effectiveness in practice are studied. The essence of offshore business as a form of economic activity in a globalized economy is also analyzed. The key characteristics of offshore companies, their role in international trade, investment, and risk management are considered. The study found that offshore business provides significant tax benefits, confidentiality, management flexibility, and simplified reporting, but is accompanied by a number of risks — in particular, reputational, legal, and regulatory. The classification of offshore jurisdictions by tax regimes and legal conditions of operation was carried out, which allowed to identify the specifics of their application in world practice.

Particular attention was paid in the work to the analysis of the activities of Accenture plc as an example of the successful use of the offshore model in the field of software development and the provision of consulting services. It was found that the strategy of offshore registration in Ireland allowed the company to optimize taxation and effectively integrate into the global market. The work also considers the scale of the use of offshores in Ukraine, especially in large export-oriented companies, which affects the state budget revenues. It has been determined that in the context of increasing international pressure from the OECD, G20 and the EU through the mechanisms of BEPS, FATCA, CRS, the digital transformation of offshore business (the use of cryptocurrencies, blockchain, virtual companies) creates new challenges for regulation.

Year of completion of the qualification work – 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ.....	10
1.1. Сутність офшорного бізнесу та його основні характеристики.....	10
1.2. Класифікація офшорних зон та їх особливості.....	18
1.3. Переваги та ризики використання офшорних компаній у міжнародних економічних відносинах.....	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	39
2.1. Світова практика поширення офшорного бізнесу у глобальній економіці.....	39
2.2. Аналіз використання офшорних компаній у міжнародній економіці.....	46
2.3. Оцінка масштабів офшорного бізнесу в Україні.....	55
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ОФШОРНОГО СЕКТОРУ З ГЛОБАЛЬНИМИ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	62
3.1. Посилення міжнародного регуляторного нагляду та контролю над офшорними зонами.....	62
3.2 Вплив цифрової трансформації на розвиток офшорного бізнесу.....	65
3.3 Регулювання та перспективи офшорного бізнесу в Україні.....	69
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

В умовах глобалізації міжнародний бізнес стає дедалі більш важливим фактором економічного розвитку. Офшорні зони надають підприємствам можливість оптимізувати податкові витрати, захистити активи та отримати доступ до нових ринків. В Україні, де економіка переживає складні трансформаційні процеси, вивчення впливу міжнародного офшорного бізнесу є надзвичайно актуальним для розуміння механізмів залучення іноземних інвестицій, формування ефективної податкової політики та забезпечення економічної стабільності. Офшорні юрисдикції стали не лише інструментом оптимізації оподаткування, а й викликом для національних урядів з точки зору регулювання, боротьби з тіньовими схемами та відтоком капіталу. З одного боку, офшорні компанії можуть бути джерелом інвестицій та інструментом захисту бізнесу в періоди нестабільності. З іншого боку, вони часто пов'язані з ухиленням від сплати податків, відтоком капіталу та підривом фінансової безпеки держави. Саме тому дослідження місця та ролі офшорного бізнесу в системі міжнародних економічних відносин, а також його впливу на економіку України, є необхідним для формування ефективної державної політики в контексті інтеграції у світовий ринок.

Питання іноземного бізнесу, його вплив на національну економіку, фінансову безпеку та податкову систему є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед українських дослідників варто виділити: Майорова Т. І., Сідненко М.В., Попович М.І., Герасимова В.О., Кухарик В., Карлін М.І., Леган І. М., Луцишин З., Черленяк І.І.. Серед європейських дослідників значний внесок у вивчення офшорного бізнесу зробили: Мерфі Р. є одним із засновників ініціативи Tax Justice Network, активно публікується на теми податкової прозорості та боротьби з офшорними компаніями. Цукман Г. є автором масштабного дослідження обсягів офшорного капіталу, податкової несправедливості та фінансової глобалізації.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України.

Для досягнення поставленої мети, потрібно виконати наступні завдання:

1. Визначити сутність офшорного бізнесу та його основні характеристики.
2. Здійснити класифікацію офшорних зон та їх особливості.
3. Виявити переваги та ризики використання офшорних компаній у міжнародних економічних відносинах.
4. Розглянути світову практику поширення офшорного бізнесу у глобальній економіці.
5. Виявити закономірності використання офшорних компаній у міжнародній економіці.
6. Здійснити оцінку масштабів офшорного бізнесу в Україні.
7. Провести аналіз можливості посилення міжнародного регуляторного нагляду та контролю над офшорними зонами.
8. Оцінити вплив цифрової трансформації на розвиток офшорного бізнесу.
9. Встановити особливості регулювання та перспективи офшорного бізнесу в Україні.

Об'єктом дослідження є процес визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів визначення ролі міжнародного офшорного бізнесу в глобальній економіці та його вплив на економічний розвиток України.

У процесі дослідження використано наступні методи: загальнонаукові методи: методи логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція; економіко-математичні методи: системно-структурного аналізу та ін.; методи

економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, класифікації та ін.; маркетингові методи: SWOT; методи експертної діагностики: ранжування, порівняння, оцінювання.

Інформаційною базою дослідження є: офіційні статистичні дані державних органів України та міжнародних організацій; публікації у професійних журналах; аналітичні звіти та дослідження вітчизняних і зарубіжних експертів.

Окремі результати проведеного дослідження були представлені на наукових конференціях в Національному університеті водного господарства та природокористування.

Теоретична значимість роботи полягає в розширенні наукових уявлень про роль міжнародного офшорного бізнесу в сучасній економіці.

Прикладна цінність отриманих результатів полягає в можливості їх впровадження в практику управлінських рішень та державної політики, що може позитивно вплинути на економічний розвиток України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність офшорного бізнесу та його основні характеристики

Офшорне підприємництво є невід'ємною складовою сучасного бізнес-середовища, що формується в умовах глобалізації світової економіки. Вільний рух капіталів та лібералізація іноземних інвестицій створюють широкі можливості для використання офшорних юрисдикцій. Мета створення таких зон може відрізнятися залежно від економічного рівня країни, її соціально-економічних умов та національних пріоритетів.

Термін "офшор" походить від англійського offshore, що буквально означає "поза берегом". Під ним маються на увазі фінансові центри або спеціальні території, які завдяки податковим та адміністративним пільгам приваблюють іноземний капітал. Такі зони часто називають «податковими гаванями» або «фінансовим раєм» для бізнесу.

Офшорна зона – це держава або частина її території, де нефіксовані компанії мають спеціальні умови для реєстрації, ліцензування діяльності та оподаткування.

Згідно з різними оцінками, у світі існує від 50 до 80 офшорних зон. Точна кількість невідома, оскільки все ще немає єдиного визначення терміна «офшор», а законодавство різних країн використовує різні критерії для віднесення юрисдикцій до таких територій. Це в основному невеликі країни третього світу, адміністративні одиниці Великобританії або США, а також островні держави, в яких сектор офшорних послуг є значним та іноді основним джерелом доходу.

Деякі офшорні зони не є політично незалежними. Наприклад, Кайманові острови є заморською територією Великобританії і підлягають управлінню губернатора, призначеного конституційним монархом – королем Чарльзом III – на термін чотири роки [1].

Основне призначення офшорних зон — забезпечити сприятливе середовище для валютно-фінансових операцій, мінімізацію фіскального навантаження, високу комерційну та банківську таємницю, а також лояльне державне регулювання. Зазвичай у таких зонах діє спрощена система оподаткування або взагалі передбачено звільнення від податків для компаній, зареєстрованих нерезидентами.

На думку Д. Косе, офшорна зона є окремим видом вільних економічних зон, що належать до сервісних зон і мають на меті створення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності. Особливістю є те, що компанії, зареєстровані в таких зонах, не мають права здійснювати діяльність у межах країни своєї реєстрації [12].

Офшорні зони також можуть слугувати інструментом стимулювання інвестицій, зокрема в депресивних регіонах. Їх економічна ефективність полягає в розширенні податкової бази за рахунок доходів, отриманих від зовнішньоекономічної діяльності, за умов мінімального фіскального навантаження.

Законодавства таких юрисдикцій зазвичай передбачають пільговий режим для компаній, якими володіють іноземці, а також відсутність суворих вимог до ведення бухгалтерського обліку, звітності чи аудиту. Пільги надаються за умови, що компанія не здійснює господарську діяльність у межах країни реєстрації і не має справ з її резидентами.

Так, Х. Маккан визначає офшор як територію або її частину, де діє спеціальний режим для компаній, що провадять діяльність поза межами держави реєстрації. Е. Шамбост додає, що в податковому сенсі офшор — це структура, яка веде діяльність у різних країнах, не підпадаючи при цьому під податковий контроль жодної з них. Для уникнення місцевих податків такі компанії не повинні мати операцій з місцевими резидентами.

Отже, офшорні зони — це важливий елемент сучасного фінансового простору, який дає змогу знизити податкові витрати, оптимізувати

управління капіталом і забезпечити високий рівень конфіденційності бізнес-операцій.

Офшорні юрисдикції вирізняються низкою характерних ознак, що роблять їх привабливими для бізнесу:

1) Оподаткування. У більшості офшорних зон зберігається обов'язок сплати податків, однак податок на прибуток або зовсім не стягується, або застосовується за зниженими ставками порівняно з країною, де компанія фактично веде діяльність.

2) Конфіденційність. Хоча певний рівень фінансової таємниці забезпечується і в інших державах, офшорні юрисдикції відомі своєю особливо суворою політикою конфіденційності. Це стосується захисту банківської, комерційної та корпоративної інформації навіть у разі міжнародних розслідувань.

3) Валютне регулювання. У таких країнах часто впроваджено подвійний валютний контроль. Для резидентів діють суворі обмеження на операції з валютою, тоді як для нерезидентів контроль є значно м'якшим або взагалі відсутній, окрім випадків використання місцевої валюти.

Офшорна компанія — це інструмент ведення бізнесу з мінімальними податковими витратами. Зареєструвати таку компанію може як власник великого підприємства, так і фрилансер. Широкий вибір юрисдикцій і різноманіття податкових режимів створюють умови для оптимізації податкових зобов'язань. Реєстрація можлива в будь-якій частині світу — головне врахувати особливості обраної офшорної зони.

У світі функціонує близько 50 офшорних юрисдикцій. За оцінками експертів, близько 9,8% усіх світових фінансових ресурсів зосереджені саме там. Загальний обсяг активів, що зберігаються в офшорах, може досягати 32 трлн доларів США, що перевищує сукупний ВВП США та Японії.

Використання офшорів надає бізнесу значні переваги: можливість зберігати анонімність власника через створення кількох компаній, отримання контрольного пакета акцій при мінімальній відкритості, спрощені вимоги до

фінансової звітності, символічний розмір статутного капіталу, збереження статусу міжнародної компанії (IBC), розміщення прибутку в стабільній валюті, а також вигоди від ефективної банківської інфраструктури.

Однак, ці ж переваги на мікрорівні стають джерелом глобальних ризиків. Серед основних загроз: ухилення від сплати податків, посилення тіньової економіки, створення умов для втечі капіталу, погіршення соціально-економічної ситуації в країнах, що втрачають податкові надходження, і накопичення у офшорах великих спекулятивних капіталів, що може дестабілізувати світову економіку. Компанії, які активно використовують офшорні схеми, отримують неконкурентні переваги над тими, хто діє у правовому полі.

Якщо потрібно, можу оформити цей текст у науковому стилі або зробити коротший варіант.

Офшорні зони умовно поділяють на два основні типи:

- з повною офшоризацією;
- з податковою офшоризацією (рис. 1.1).

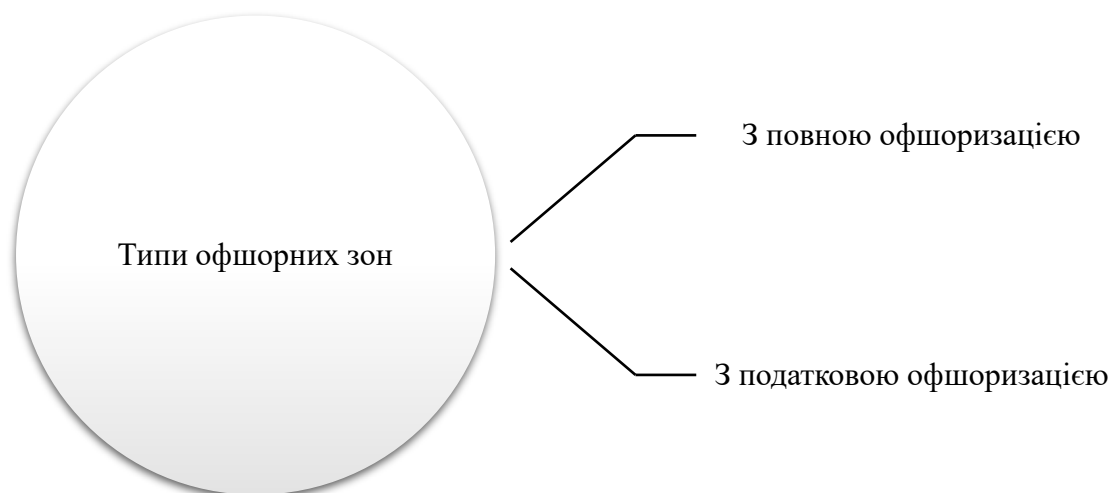

Рисунок 1.1 Типи офшорних зон

Джерело: Складено автором на основі [1]

Повна офшоризація передбачає перенесення абсолютно всіх аспектів бізнесу за межі країни його фактичного ведення до офшорної юрисдикції. Це

охоплює не лише юридичну реєстрацію компанії, а й розміщення її штаб-квартири, управлінського персоналу, основних виробничих потужностей, банківських рахунків та зберігання активів в офшорній зоні. Основною метою повної офшоризації часто є досягнення максимальних переваг, які пропонують офшорні зони, включаючи нульове або мінімальне оподаткування на прибуток, відсутність валютного контролю, спрощене регуляторне середовище та високий рівень конфіденційності щодо власників та бенефіціарів бізнесу.

Такий підхід може бути привабливим для підприємств, які ведуть діяльність на міжнародному рівні та прагнуть оптимізувати свої витрати, мінімізувати податкові зобов'язання та захистити свої активи від потенційних ризиків у країні походження.

Однак повна офшоризація також несе певні виклики та ризики, включаючи складність управління бізнесом на значній відстані, потенційні репутаційні ризики, пов'язані з веденням діяльності в офшорних зонах, та необхідність ретельного дотримання законодавства як офшорної, так і країн, де фактично здійснюється діяльність, щоб уникнути звинувачень у ухиленні від сплати податків або інших незаконних діяч.

Податкова офшоризація, на відміну від повної, фокусується переважно на мінімізації податкових зобов'язань компанії шляхом використання переваг офшорних юрисдикцій, зберігаючи при цьому певну присутність або операційну діяльність в країні фактичного ведення бізнесу. Це може включати реєстрацію дочірніх компаній або холдингових структур в офшорних зонах для акумулювання прибутку, отриманого від діяльності в інших країнах, використання пільгових податкових режимів для певних видів діяльності, таких як інтелектуальна власність або міжнародна торгівля, або застосування схем трансфертного ціноутворення для перерозподілу прибутку в юрисдикції з нижчим оподаткуванням.

Податкова офшоризація є більш поширеною стратегією, оскільки дозволяє компаніям користуватися податковими пільгами, зберігаючи при

цьому необхідну інфраструктуру, персонал та клієнтську базу в основних ринках збуту або виробництва. Проте цей підхід також вимагає ретельного планування та юридичної підтримки, оскільки податкове законодавство різних країн стає все більш жорстким щодо боротьби з ухиленням від сплати податків через офшорні схеми. Компанії, які вдаються до податкової офшоризації, повинні бути готові до підвищеної уваги з боку податкових органів та доводити економічну обґрунтованість своїх офшорних структур, щоб уникнути звинувачень у штучному ухиленні від сплати податків.

Повна офшоризація передбачає майже повне звільнення підприємств від обов'язку подання фінансової звітності, а також мінімальні податкові зобов'язання – у вигляді символічного податку або фіксованої щорічної суми. У низці офшорних зон компанії можуть бути повністю звільнені від сплати податків. До таких зон належать, зокрема, Домініка, Кіпр, Британські Віргінські острови, Беліз, Сейшели, Федерація Сент-Кітс і Невіс.

Податкова офшорна зона характеризується зниженими податковими ставками, однак компанії в таких юрисдикціях зобов'язані вести бухгалтерський облік і надавати фінансову звітність. Прикладами таких юрисдикцій є: Гонконг, Шотландія та Панама. До цієї категорії також належать так звані «податкові оазиси» або Free zones, що функціонують у межах країн, наприклад, в Об'єднаних Арабських Еміратах.

Інвестиційна привабливість офшорних юрисдикцій залежить переважно від умов реєстрації бізнесу та податкового навантаження. Форумом фінансової стабільності, створеним за ініціативою колишнього президента Бундесбанку, був розроблений рейтинг офшорних зон відповідно до рівня їхньої надійності:

Перша група: найнадійніші юрисдикції, зокрема Швейцарія, Люксембург, Дублін, Гонконг, Сінгапур, а також острови Гернсі, Мен і Джерсі.

Друга група: юрисдикції середнього рівня надійності – Лабуан, Монако, Мальта, Андорра, Бахрейн, Гібралтар, Бермудські острови, Макао, Барбадос.

Третя група: офшорні зони з нижчим рівнем надійності, до яких входять Кіпр, Ліхтенштейн, Антигуа, Ліван, Панама, Ангілья, Кайманові острови, Британські Віргінські острови, Беліз, Аруба, тощо.

Таблиця 1.1

Особливості офшорних зон за класифікаційними ознаками

Група	Характеристика та принципи ведення бізнесу
Офшори першої групи: Багами, Панама, БУІ – Британські Віргінські острови	Реєстрація офшорів у цих зонах дозволяє зберегти кошти від зайвої сплати податків і мінімізувати збори на операціях із валютою та на фондових ринках. Вартість створення — мінімальна; передбачено мінімальний сервіс, потрібний лише для підтримки секретарських бюро. Відкриття фірми займає близько 2 тижнів. Високий рівень анонімності дозволяє працювати на довірі партнерів. Проте авторитетні організації рідко співпрацюють із такими структурами.
Офшори другої групи: Сейшели, Ірландія, Гібралтар	Забезпечують власникам більше можливостей щодо ведення справ із авторитетними клієнтами, підтримують вищий рівень лояльності. Потрібна наявність звітності та обов'язкової реєстрації в країні офшору. У цих юрисдикціях можливе розкриття інформації про власників, якщо це компанія з ліцензією. Часто використовуються для реєстрації холдингових компаній.
Офшори третьої групи: Кіпр, США, Великобританія	Формально не вважаються офшорними зонами, однак мають відповідні умови. США – федеральні податки з діяльності, але не у всіх штатах. Великобританія та Кіпр дозволяють уникати подвійного оподаткування. вигідно реєструвати фірми через зв'язок із Британією.

Джерело: Складено автором на основі [7]

Офшорна зона — це держава або окрема її територіальна частина, де для іноземних компаній (нерезидентів) діють спеціальні податкові пільги, послаблений валютний контроль і гарантується збереження фінансової конфіденційності.

Окрім того, існують різні типи офшорних фінансових центрів. Серед них виділяють так звані «паперові центри», які зосереджуються переважно на зберіганні документації компаній, тоді як обсяги реальних банківських чи фінансових операцій, що здійснюються через них, залишаються незначними.

Так звані «паперові центри» є одним із типів офшорних фінансових центрів, що характеризуються мінімальною або повною відсутністю реальної економічної діяльності на їхній території, але при цьому відіграють значну

роль у міжнародних фінансових потоках завдяки сприятливому регуляторному та податковому середовищу.

Основною функцією таких центрів є надання юридичної адреси для реєстрації компаній, холдингових структур, трастів та інших фінансових інструментів, що дозволяє їхнім бенефіціарам користуватися перевагами низького або нульового оподаткування, високим рівнем конфіденційності та спрощеними вимогами до звітності.

У «паперових центрах» зазвичай відсутні значні виробничі потужності, велика кількість місцевого кваліфікованого персоналу у фінансовому секторі або розгалужена мережа фізичних офісів міжнародних компаній.

Їхня інфраструктура може обмежуватися юридичними фірмами, реєстраційними агентами та невеликою кількістю банків, які обслуговують переважно нерезидентів.

Привабливість «паперових центрів» полягає саме у створенні штучних юридичних конструкцій, які оптимізують податкові зобов'язання та забезпечують анонімність власників активів, що робить їх важливим, хоча й контроверсійним, елементом глобальної фінансової системи.

Таблиця 1.2

Класифікація офшорних юрисдикцій FATF і ОЕСР

Організація	«Чорний список»	«Темно-сірий список»	«Білий список»
FATF	Країни, що не співпрацюють із FATF з питань боротьби з відмиванням грошей і протидії тероризму: Іран, Північна Корея.	Юрисдикції зі стратегічними недоліками у цій сфері, що зробили недостатній прогрес: М'янма.	Країни, що усувають недоліки у сфері протидії тероризму й відмивання грошей.
ОЕСР	Країни, що не прийняли податкові стандарти на 2016 р.: Коста-Рика, Лабуан, Уругвай, Філіппіни.	Юрисдикції, які взяли на себе зобов'язання з упровадження податкових стандартів, але ще не реалізували їх: Науру і Ніуе.	Юрисдикції, де достатньою мірою були впроваджені податкові стандарти міжнародного рівня.

Джерело: Складено автором на основі [7]

Використання офшорних зон становить суттєву загрозу для стабільності глобального економічного простору. Серед основних негативних наслідків слід виокремити ухилення від сплати податків, недобросовісну податкову конкуренцію, сприяння розвитку тіньової економіки, а також негативний вплив на соціально-економічну ситуацію в країнах.

Офшорні схеми спричиняють відтік капіталу, що знижує рівень інвестицій усередині держави та створює передумови для фінансової нестабільності, оскільки в офшорах можуть накопичуватись значні обсяги, зокрема спекулятивного капіталу.

Крім того, компанії, які використовують офшори, здобувають позаконкурентні переваги, що порушує чесні ринкові правила. З погляду державної безпеки, найбільш загрозливим наслідком є саме виведення капіталу за кордон, що призводить до скорочення надходжень до бюджету, деформацій у структурі національної економіки, зменшення обсягів внутрішніх інвестицій і, як наслідок, зростання зовнішньої фінансової залежності.

У сукупності ці чинники послаблюють конкурентоспроможність країни на міжнародному рівні та становлять загрозу її економічній і національній безпеці.

1.2. Класифікація офшорних зон та їх особливості

Для вивчення офшорних зон важливими є їх класифікація, визначення загальних та характерних ознак кожного типу офшорів, а також їх переваги та недоліки. Додаткові характеристики можуть використовуватися для оцінки поваги та філантропії офшорних юрисдикцій, зокрема чорні списки FATA (Фінансової групи з боротьби з відмиванням грошей) та OECD (Організації економічного співробітництва та розвитку), рівень нагляду та

регулювання фінансової діяльності, а також відомі рейтинги рейтингових агентств.

На сьогодні існує велика кількість критеріїв для класифікації офшорних юрисдикцій. Ю. Козак поділяє офшорні юрисдикції на два основні типи, які ґрунтуються на обсязі та характері привілеїв, що надаються клієнтам. Перший тип включає власне офшорні території, офіційно визнані у світі, та юрисдикції, що належать до «податкових оазисів». До другого типу він відносить юрисдикції з «помірним» рівнем оподаткування [5, с. 168].

К. Крикуненко у своїй дисертації "Протиріччя функціонування офшорних зон в контексті економічного розвитку" висловлює думку, що всі офшорні юрисдикції можна поділити на три типи: класичні офшорні зони, міжнародні бізнес-центри, податкові ніші [3, с. 347]. Експерт зазначає, що найважливішою ознакою класичних офшорних зон є нульова ставка податку на прибуток [4, с. 214].

Більш детальну класифікацію офшорних юрисдикцій проводить Н. В. Москаленко:

- юрисдикції, в яких оподаткування доходів будь-якими податками не встановлено;
- юрисдикції, в яких певним видам діяльності та компаніям надається повне податкове звільнення;
- юрисдикції, де встановлено знижений рівень ставок податку на прибуток для певних видів бізнесу;
- юрисдикції, в яких передбачено спеціальний, пільговий податковий режим для холдингових компаній;
- юрисдикції, в яких встановлено стандартний або високий рівень оподаткування доходів, але надаються додаткові пільги для нерезидентів; юрисдикції, в яких застосовується територіальний принцип оподаткування [7, с. 121].

Саме по собі створення офшорної компанії не є незаконним. Немає сумніву в праві платників податків знижувати законним чином суму податків.

Ніхто не зобов'язаний будувати свій бізнес з максимальною зручністю для Міністерства фінансів, громадяни не мають патріотичного обов'язку підвищувати свої податкові платежі.

Більше того, основна причина створення офшорів — це величезне податкове навантаження, яке не стимулює підприємницьку активність [9].

Офшорні зони слугують засобом для "виживання" багатьох суб'єктів бізнесу, оскільки вони "переносять" та накопичують кошти для подальших інвестицій.

Проблема полягає в іншому — у використанні таких зон для здійснення незаконної діяльності, що становить загрозу не лише для окремих держав, але й для всього світового співтовариства.

Тому необхідно боротися не з самими офшорами, а з кримінальною діяльністю, коли вони використовуються наркобізнесом, терористичними організаціями та іншими угрупованнями.

Варто вдосконалити механізм перевірки підозрілих угод, відстеження обігу основного капіталу, розширення списку офшорних зон, проводити анти-тіньову політику та зменшити тиск з боку держави для нормальної роботи підприємств.

Таким чином, розглядаючи аспекти офшорних зон, ми не можемо однозначно визначити, як вони впливають на світову економіку.

Важливо враховувати, що офшорні зони можуть бути як позитивним, так і негативним явищем.

Позитивні та негативні ефекти офшорних зон наведено в табл. 1.3.

З одного боку, вони сприяють залученню іноземних інвестицій, розвитку бізнесу і створенню нових робочих місць. З іншого боку, вони можуть служити платформою для ухилення від сплати податків, відмивання грошей та інших злочинних дій.

Таблиця 1.3

Позитивні та негативні ефекти офшорних зон

Рівень (суб'єкти)	Позитивні сторони	Негативні сторони
Мікрорівень (компанія)	Підвищення конкурентоспроможності компаній на національному та глобальному рівнях через використання більш гнучких стратегій розвитку.	Надання необґрунтованих конкурентних переваг окремим компаніям
Мезорівень (індустрія, регіон, ринок)	Сприяння розвитку фінансових ринків; створення умов для диверсифікації інвестицій.	Сприяння витоку капіталу та знищенню галузей і регіонів.
Макрорівень (країна)	Зниження ризику експропріації та створення умов для захисту прав власності, що може ініціювати зростання економіки, особливо в країнах-донорках; сприяння процвітанню країн, де розташовані офшори.	Несправедлива податкова конкуренція, яка забирає доходи від офшорних країн; підтримка тіньової економіки; зменшення зайнятості в країнах-донорках.
Глобальний рівень (світова економіка)	Активізація трансакцій між кордонами та прискорення обороту фінансових активів на міжнародному рівні; стимулювання економічної активності у глобальній економіці.	Створення елемента нестабільності в світовій економіці та фінансах через можливе накопичення капіталу в офшорних зонах, особливо спекулятивного.

Джерело: Складено автором на основі [7]

Економіки багатьох країн можуть зазнавати втрат через відтік капіталу в офшорні зони, що ускладнює вирішення соціально-економічних проблем.

Отже, для ефективного регулювання офшорних зон необхідно запроваджувати міжнародні стандарти та механізми співпраці між країнами. Це включає обмін інформацією про фінансові операції, спільну боротьбу з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, а також розвиток гармонізованого законодавства, яке б унеможливило зловживання.

Разом з тим, важливо також проводити інформаційні кампанії та освітні програми для підприємців, які б пояснювали законні способи ведення бізнесу і наголошували на відповідальності за відмивання грошей та ухилення від податків. Такі ініціативи можуть зменшити інтерес до використання офшорних зон для злочинних цілей.

У підсумку, офшорні зони можуть виконувати важливу роль у глобальній економіці, однак їх функціонування має бути збалансованим з необхідністю забезпечення прозорості і справедливості. Лише у такому разі можна забезпечити стале економічне зростання та мінімізувати ризики, пов'язані із зловживаннями в сфері фінансових операцій.

Офшорні зони мають як позитивні, так і негативні впливи на економіку на різних рівнях.

З одного боку, вони можуть сприяти розвитку фінансових ринків, підвищенню конкурентоспроможності компаній та економічному зростанню.

З іншого боку, їх діяльність може призводити до витоку капіталу, несправедливої податкової конкуренції та зменшення зайнятості в країнах-донорках. Важливо знайти баланс між використанням офшорів для бізнесу та необхідністю підтримки стабільності економіки в глобальному контексті.

Отже, можна зробити висновок, що одна й та ж властивість офшорів може трактуватися як перевага, так і недолік, залежно від специфічних, часто конфліктуючих інтересів приватних інвесторів та міжнародних організацій.

Нажаль, в останні роки у світі, включаючи Україну, виведення капіталу в офшорні зони стало надмірним і погіршило негативні аспекти використання податкових оазисів.

Офшорні зони класифікуються залежно від різних характеристик: географічного розташування, політичної стабільності, авторитету на міжнародному ринку, можливості відвідати цю країну. Ключовими факторами в оцінці світової практики є:

- рівень оподаткування;
- збереження конфіденційності діяльності компанії;
- можливість укладення угод про уникнення подвійного оподаткування;
- степінь контролю за діяльністю компанії.

Рівень оподаткування є одним з найважливіших факторів при виборі офшорної зони, оскільки саме низькі або нульові податкові ставки на

прибуток, доходи від капіталу, спадщину чи інші види економічної діяльності є однією з ключових переваг таких юрисдикцій. Офшорні зони можуть пропонувати різноманітні податкові режими, включаючи повну відсутність корпоративного податку, значно знижені ставки порівняно з країнами з розвинутою економікою, а також спеціальні пільги для певних видів діяльності, таких як міжнародна торгівля, фінансові послуги або холдингові операції. Низьке оподаткування дозволяє компаніям значно оптимізувати свої фінансові потоки, збільшувати прибутковість та накопичувати капітал для подальшого розвитку чи інвестування. Однак, при оцінці рівня оподаткування важливо враховувати не лише номінальні ставки, але й наявність інших обов'язкових платежів, таких як щорічні збори, податки на майно чи транзакції, а також репутацію юрисдикції в контексті міжнародних ініціатив з боротьби з ухиленням від сплати податків, оскільки агресивне податкове планування може призвести до негативних наслідків для бізнесу.

Збереження конфіденційності діяльності компанії є ще одним критично важливим фактором при виборі офшорної зони, особливо для власників бізнесу та інвесторів, які прагнуть захистити свою приватність та фінансові активи. Офшорні юрисдикції часто пропонують більш суворі закони щодо банківської та комерційної таємниці, обмежують публічний доступ до інформації про бенефіціарних власників компаній та забезпечують анонімність через використання номінальних директорів та акціонерів. Високий рівень конфіденційності може бути важливим для захисту від судових позовів, рейдерських атак, політичної нестабільності в країні походження капіталу або просто для бажання зберегти приватність фінансових справ.

Однак, слід зазначити, що міжнародні стандарти прозорості та обміну інформацією між податковими органами постійно посилюються, що може обмежувати рівень анонімності, який пропонують деякі офшорні зони. Тому при виборі юрисдикції з акцентом на конфіденційність важливо враховувати

її репутацію щодо співпраці з міжнародними ініціативами та наявність легальних механізмів для захисту інформації.

Можливість укладення угод про уникнення подвійного оподаткування (УУПД) є важливим фактором при виборі офшорної зони для компаній, які ведуть міжнародну діяльність та отримують доходи з різних країн. УУПД є міжнародними договорами, спрямованими на запобігання ситуації, коли один і той самий дохід оподатковується двічі – в країні його походження та в країні резидентства отримувача. Наявність широкої мережі УУПД у офшорної юрисдикції може значно знизити загальне податкове навантаження на міжнародний бізнес, забезпечуючи більш передбачуване та вигідне податкове планування. Через УУПД можуть бути встановлені пільгові ставки податку на певні види доходів, такі як дивіденди, проценти або роялті, що надходять до компаній, зареєстрованих в офшорній зоні, з країн-партнерів за угодою. Однак, слід враховувати, що офшорні зони, які пропонують лише низьке оподаткування без укладення значної кількості УУПД, можуть бути менш привабливими для компаній з активною міжнародною діяльністю, оскільки вони не забезпечують захисту від подвійного оподаткування в інших юрисдикціях.

Ступінь контролю за діяльністю компанії з боку державних органів офшорної зони є ще одним важливим аспектом при її виборі. Офшорні юрисдикції часто пропонують більш ліберальне регуляторне середовище з меншою кількістю бюрократичних процедур, спрощеними вимогами до звітності та менш жорстким наглядом за фінансовою діяльністю компаній. Це може знизити адміністративні витрати бізнесу та забезпечити більшу гнучкість в управлінні. Однак, низький рівень контролю також може нести певні ризики, включаючи потенційну репутаційну шкоду, пов'язану з асоціацією з юрисдикціями, які можуть використовуватися для незаконних цілей, таких як відмивання грошей або фінансування тероризму. Крім того, надмірно ліберальне регулювання може призвести до нестабільності фінансової системи офшорної зони в цілому.

Тому при виборі офшорної юрисдикції важливо знайти баланс між бажанням мінімізувати контроль та необхідністю забезпечення легітимності та надійності ведення бізнесу в міжнародному контексті. Ретельна оцінка регуляторного середовища, репутації юрисдикції та її відповідності міжнародним стандартам є ключовою для прийняття обґрунтованого рішення.

Інвестиційна привабливість різних офшорних зон залежить від умов податкової реєстрації. Далі розкриємо особливості форм фінансової стабільності розвинутих країн та рейтинг офшорних зон за ступенем їх надійності (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація офшорних зон за рівнем надійності

Офшорна зона		
Група першого типу (найбільш надійна)	Група другого типу (середня надійність)	Група третього типу (найменш надійна)
Люксембург, острів Мен, острів Джерсі, Сингапур, Гонконг, Гернсі	Гібралтар, Лабуан, Барбадос, Бахрейн, Андорра, Монако, Макао, Бермуда	Британські та Віргінські острови, Домініканська Республіка, Ліван, Англія, Аруба, Антигуа

Джерело: Складено автором на основі [7]

Класифікація офшорних зон за рівнем надійності показує, що країни першої групи, такі як Люксембург і Сингапур, пропонують високий рівень стабільності та захисту активів, що робить їх привабливими для інвесторів. У середній групі присутні юрисдикції, які забезпечують прийнятний, але не такий високий рівень захисту, тоді як країни третьої групи мають найнижчий рівень надійності і можуть бути менш стабільними для бізнесу. Вибір офшорної зони повинен враховувати не лише фінансові вигоди, але й рівень захисту, який пропонує конкретна юрисдикція.

Слід зазначити, що чим вищою є репутація юрисдикції, тим дорожче обходиться обслуговування компанії в цій юрисдикції (необхідність ведення бухгалтерії відповідно до міжнародних стандартів, обов'язковий аудит, видача документів тощо). Проте інвестиції в поважні юрисдикції зазвичай забезпечують вищі фінансові доходи.

Кожна країна самостійно вирішує, визнавати чи ні певну офшорну зону. Найповніший список офшорних зон, визнаних нашою державою, наведено в "Списку офшорних зон", затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 року № 143-р [8].

Офіційний список юрисдикцій, визнаних офшорними, не включає країни, такі як Кіпр, Гонконг та Швейцарія, з якими укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування. Це свідчить про непрямую участь державних службовців у прихованому виведенні капіталу через офшорні зони. Капітал з-за кордону у цьому випадку надсилається не для реальних активностей у країні, де зареєстровано компанію, а для створення так званих компаній — "поштових скриньок", які отримують незначні податкові платежі в обмін на право вважатися резидентом цієї офшорної зони і більше ніде не сплачувати податків.

Досвід офшорної діяльності українських підприємців показує, що найбільш популярними є такі юрисдикції:

- Британські Віргінські острови;
- Беліз;
- Гібралтар;
- Маршаллові Острови;
- Об'єднані Арабські Емірати;
- острів Мейн;
- Панама;
- Сейшельські Острови.

Умовно офшорні юрисдикції поділяються на три групи:

1. Класичні офшори, також звані островними офшорами;
2. Європейські офшорні території з низьким оподаткуванням;
3. Адміністративно-територіальні офшори з особливим податковим режимом.

Згідно зі схемою, що використовується тут, нефіксована компанія сплачує певний збір до фіскальних органів щорічно, при цьому податків з неї не стягується, а звітність не потрібна. Такі зони характеризуються найвищим можливим рівнем конфіденційності, який можуть очікувати бенефіціари нефіксованих компаній. Недоліком є відсутність довіри з боку авторитетних компаній і банків до бізнесу з подібною реєстрацією. Найбільш популярними представниками цієї групи є: Беліз; Сейшельські Острови; Острів Мен, Гернси, Джерсі; Домініканська Республіка.

Ці території не можуть похвалитися високим рівнем економічного розвитку, однак, як і всі офшорні зони, вони характеризуються політичною стабільністю. У багатьох офшорних компаніях є обов'язковим наявність місцевих жителів у секретарських офісах компанії: таким чином, держава допомагає вирішити проблему зайнятості на своїй території.

Це юрисдикції, де податок на доходи існує, але сплачується за значно нижчою ставкою, ніж у сусідніх країнах. Прикладом може бути Кіпр, де з моменту вступу в ЄС корпоративний податок на прибуток становить 10%.

Деякі території надають податкові пільги. Їх не можна називати офшорами в буквальному сенсі: штат Делавер у США, Ірландія, Велика Британія та інші. Компанії, зареєстровані в цих юрисдикціях, звільняються від місцевих податків за відсутності операцій, а отже, і доходів, отриманих у країні реєстрації.

Офшорні зони розсіяні по всьому світу, що дозволяє підприємцям вибрати не лише найкращі умови для ведення бізнесу, але й найбільш зручні географічні розташування. Популярні глобальні офшорні зони мають свої виразні характеристики. Розглянемо деякі з них.

Беліз це класичний тип офшорної зони, включений до Переліку держав (територій), які не забезпечують обмін інформацією для оподаткування з Україною, і є визнаним офшорним центром у світі, де створені умови підвищеної конфіденційності для бізнесу. Оподаткування – це фіксований щорічний збір. Беліз є політично стабільною країною, яка входить до

Британської Співдружності та Організації Об'єднаних Націй. Вона розташована на карибському узбережжі Центральної Америки, на півострові Юкатан, за дві години польоту від Маямі. На основі британського законодавства, законодавство Белізу було спеціально розроблено для захисту інвесторів.

Придбання офшору в Белізі означає отримання права на ведення будь-якої діяльності, яка не пов'язана з власністю нерухомості в країні або угодами з резидентами. Заборона не поширюється на володіння суднами, зареєстрованими в Белізі.

Сейшельські Острови це також класичний тип офшорної зони. Стабільна юрисдикція з високою репутацією. Острови розташовані в Індійському океані, на південь від Мадагаскару, і зручно розміщені на перехресті основних морських торгових шляхів і авіаслужб. Сейшели включені до списку країн, які не забезпечують обмін інформацією для податкових цілей з Україною, це юрисдикція, для якої головним пріоритетом є конфіденційність інформації клієнтів. Оподаткування представлено у вигляді фіксованого щорічного збору. Можливість купити офшор на Сейшельських Островах розглядається тисячами бізнесменів щомісяця. Для реєстрації необхідний лише паспорт власника компанії. Вимог до мінімального статутного капіталу немає. Компанія, зареєстрована на Сейшелах, має право випускати акції, але не може випускати зареєстровані акції. Ви можете володіти літаками та суднами, зареєстрованими тут, хоча володіння нерухомістю заборонено. Майно компаній Сейшельських Островів захищене від конфіскації та захоплення з боку іноземних країн.

Гонконг – це острів у Південно-Східній Азії, розташований недалеко від Тайваню, який є адміністративним регіоном Китаю. Це один з найважливіших фінансових центрів світу. Гонконг не включений до чорного списку ФНП, що свідчить про наявність обміну інформацією між цією юрисдикцією та українською податковою адміністрацією. Компанії, зареєстровані в Гонконгу, мають право здійснювати будь-яку діяльність, яка

не вимагає спеціальної ліцензії. У разі отримання прибутків з джерел на території Гонконгу компанія сплачує корпоративний податок у розмірі 16,5%.

Компанія, зареєстрована в Гонконгу, яка отримує доходи з джерел поза територією острова, не підлягає оподаткуванню. Проте вона повинна мати секретаря, який проживає або веде бізнес безпосередньо в Гонконгу. Його або її обов'язки включають підготовку річних звітів і ведення обліку директорів і акціонерів компанії. Облік обов'язковий на протязі семи років у паперовій або електронній формі. Назва компанії повинна бути зареєстрована англійською та китайською мовами.

Кіпр - цей офшор – грецька частина острова в Середземному морі на заході від Сирії та на південь від Туреччини. Кіпр є членом Європейського Союзу, відомим фінансовим центром у світі. Він має угоду з Україною у сфері уникнення подвійного оподаткування.

У 2013 році Кіпр пережив фінансову кризу, під час якої сталися безпрецедентні події: з рахунків вкладників Банку Кіпру (BoC) та Кіпрського популярного банку (Laiki) були виведені кошти в обсязі, що перевищує застраховану частину депозиту (депозити до €100,000). Незважаючи на те, що в процесі цієї реформи частина великих вкладників була перенесена на рахунки акціонерів банку, це не забезпечило повної компенсації їхніх збитків. Кіпр не включений до списку офшорних юрисдикцій; відповідно, він обмінюється інформацією з податковою адміністрацією України. Купівля офшору на Кіпрі – це купівля повно функціонуючої європейської компанії з найнижчим оподаткуванням у Європі [21].

Офшор на Кіпрі може використовуватися як резидентна, так і нерезидентна компанія. Компаніям без оперативного офісу на Кіпрі дозволяється мати мінімальний статутний капітал у 1,700 євро. Якщо є оперативний офіс, ця сума зростає в десять разів. Спеціальний дозвіл видається для проведення банківської, фінансової та страхувальної діяльності. Існує низка обмежень щодо вибору назви компанії.

Британські Віргінські Острови (BVI). Архіпелаг у Карибському морі, що підпорядковується британській короні і розташований недалеко від Пуерто-Ріко. Це політично стабільний регіон з високим рівнем життя, одна з перших і найпрестижніших класичних офшорних зон у світі.

У 2018 році Британські Віргінські Острови були виключені з чорного списку податкової служби України, що свідчить про встановлений обмін інформацією між податковими службами. У тому ж році набрав чинності закон, що передбачає створення реєстру бенефіціарних власників компаній у BVI. Приблизно 41% всіх офшорних компаній зареєстровано саме в BVI.

Для реєстрації достатньо одного акціонера і одного директора, які можуть бути однією і тією ж особою. Реєстри акціонерів та директорів повинні зберігатися в зареєстрованому офісі компанії. Немає обов'язку подавати бухгалтерську звітність, вона просто повинна існувати та може зберігатися в будь-якій країні. Оподаткування представлено у вигляді фіксованого щорічного збору.

Існують певні вимоги до назв компаній: вони не повинні викликати асоціацій з британською короною, урядом, міністерствами та департаментами.

Компанія, яка проводить банківську, довірчу, страхову або перестраховальну діяльність, повинна мати ліцензію.

Внутрішні бізнеси затребувані не лише класичними офшорними зонами, а й частковими офшорами, тобто тими країнами або територіями, що мають пільгові податкові ставки та вимоги до подання фінансової звітності. До таких офшорів відносяться Велика Британія, Гонконг та Сполучені Штати.

Офшорні зони, безумовно, мають значні переваги у податковій конкуренції. У рейтингу, складеному експертами відомої аудиторської компанії Pricewaterhouse Coopers та Світового банку, у топ двадцятці в глобальному податковому кліматі провідні позиції займають офшор юрисдикції, а також країни, де вони присутні або нещодавно були присутні. наводить двадцятку країн світу за легкістю сплати податків (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Топ-20 країн світу за легкістю сплати податків (рейтинги країн) станом на 2022 р.

Країна	Легкість сплати податків в загальному	Кількість податкових платежів	Час на податкову адміністрацію	Загальний податковий тягар
Мальдіви	1	1	1	2
Сінгапур	2	5	3	14
Гонконг	3	3	13	15
ОАЕ	4	31	2	3
Оман	5	31	5	11
Ірландія	6	15	9	23
Саудівська Аравія	7	31	12	5
Кувейт	8	31	26	4
Нова Зеландія	9	10	7	45
Кірібаті	10	7	28	31
Маврикій	11	7	52	12
Велика Британія	12	10	22	52
Данія	13	15	37	40
Ботсвана	14	46	39	8
Швейцарія	15	8	6	24
Норвегія	16	3	16	86
Люксембург	17	58	4	47
Вануату	18	83	28	1
Йорданія	19	72	20	27
Латвія	20	7	78	37

Джерело: Складено автором на основі [11]

Дані показують, що Мальдіви, Сінгапур і Гонконг займають найвищі місця в рейтингу країн за легкістю сплати податків, з низькими загальними податковими тягарями та мінімальною кількістю податкових платежів. Ці країни забезпечують сприятливі умови для бізнесу та інвесторів завдяки простоті адміністративних процедур.

На противагу, країни з більш складними податковими системами, такі як Норвегія і Велика Британія, демонструють вищі загальні податкові тягарі та велику кількість податкових платежів.

Це свідчить про те, що не лише кількість податків, але й їх адміністрування значно впливають на загальний комфорт ведення бізнесу в різних юрисдикціях.

Слід зазначити, що лише Кіпр, ОАЕ та Сінгапур з цього списку є офшорними зонами (в класичному сенсі). Таким чином, за умови грамотного будівництва своєї фінансової діяльності компанії мають можливість оптимізувати оподаткування, використовуючи не лише "класичні" офшорні зони.

Для того щоб вибрати найвигіднішу офшорну юрисдикцію, необхідно провести всебічний аналіз.

Порівняльні характеристики офшорних зон наведені в таблиці 1.6.

У таблиці показано, що найбільш сприятливі умови для виведення капіталу існують в офшорах Гібралтару.

Таблиця 1.6

Порівняльні характеристики офшорних зон

Індикатор	Офшор в Гібралтарі	Офшор в Белізі	Офшор в Кіпрі
Вартість реєстрації, включаючи перший рік обслуговування, USD	3 850	1 300	2 450
Вартість обслуговування, починаючи з другого року, USD	2 650	1 250	1 700
Мінімальна кількість акціонерів, осіб	1	1	Без вимог
Розкриття інформації про бенефіціара	Ні	Ні	Ні
Мінімальна сума статутного капіталу, USD	-	-	-
Податок на збільшення капіталу, %	відсутній	відсутній	0-20
ПДВ, %	відсутній	12,5	19
Державне мито, USD	-	100	Можливе звільнення
Відкритий доступ до звітності	Ні	Ні	Так
Наявність угоди про уникнення подвійного оподаткування з Україною	Ні	Ні	Так

Джерело: Складено автором на основі [11]

Порівняння характеристик офшорних зон у Гібралтарі, Белізі та Кіпрі вказує на значні відмінності в умовах реєстрації та обслуговування компаній. Офшор у Белізі є найдоступнішим варіантом з найнижчою вартістю реєстрації та обслуговування, що робить його привабливим для нових підприємців. У порівнянні, Гібралтар пропонує вищі витрати, але зберігає

мінімальні вимоги щодо акціонерів і суттєву відсутність податків на збільшення капіталу.

Кіпр, хоча і має середній рівень витрат, пропонує додаткові переваги у вигляді угоди про уникнення подвійного оподаткування з Україною, що може бути важливим фактором для українських інвесторів. Відкритий доступ до звітності на Кіпрі може свідчити про прозорість і доступність інформації, що також здатне привернути іноземних інвесторів.

В цілому, вибір між цими юрисдикціями залежить від конкретних потреб і стратегій бізнесу, але Беліз найвигідніший з точки зору витрат, тоді як Кіпр забезпечує кращі умови для ведення міжнародного бізнесу.

Отже, важливо, щоб інвестор, обираючи офшорну юрисдикцію, враховував не лише податкові переваги, а й інші фактори, такі як надійність, політична стабільність, правове середовище і можливості ведення бізнесу без зайвих ризиків. Вибір правильної юрисдикції може забезпечити не лише податкову економію, але й стабільність та розвиток бізнесу на довгостроковій основі.

Підсумовуючи, офшорні зони представляють собою складне явище, яке може мати як позитивні, так і негативні аспекти для економіки країн. Тому, до підходів ведення бізнесу за межами країни слід ставитися з обережністю, враховуючи всі можливі ризики і переваги.

Окрім вибору офшорної юрисдикції, компанія також повинна вирішити, в якому офшорному банку вона буде обслуговуватися. У деяких офшорних зонах рахунки можуть відкриватися дистанційно, тоді як в інших така процедура вимагає особистої присутності засновника компанії.

1.3. Переваги та ризики використання офшорних компаній у міжнародних економічних відносинах

У сучасній глобалізованій економіці офшорні компанії стали потужним інструментом ведення бізнесу на міжнародному рівні. Вони широко застосовуються транснаціональними корпораціями, інвесторами та підприємцями для оптимізації податкового навантаження, спрощення процедур міжнародної торгівлі, захисту активів та залучення інвестицій. Проте поряд із численними перевагами, використання офшорних структур має і низку потенційних ризиків, зокрема фінансових, правових та репутаційних. Вивчення цього явища є особливо важливим у контексті зростання прозорості бізнесу та посилення міжнародного контролю над потоками капіталу.

Однією з основних переваг офшорних компаній є можливість податкової оптимізації. Багато офшорних юрисдикцій пропонують підприємствам низькі або нульові ставки податку на прибуток, що дає змогу компаніям суттєво знизити податкові витрати та вивільнити кошти для реінвестування в розвиток. Крім того, у таких країнах часто спрощена процедура фінансової звітності, що зменшує витрати на бухгалтерське обслуговування. Саме тому великі транснаціональні корпорації, такі як Apple, Google чи Accenture, обирають юрисдикції на кшталт Ірландії, Кайманових островів або Багамських островів для реєстрації своїх дочірніх компаній.

Ще однією вигодою є захист активів. Офшори забезпечують високий рівень конфіденційності, що дозволяє власникам бізнесу приховати реальних бенефіціарів компаній і захистити активи від націоналізації, кредиторів чи судових позовів у країнах з нестабільною політичною або економічною ситуацією. Це особливо актуально для бізнесменів із країн, де права власності порушуються або де існує загроза арешту майна.

У міжнародних економічних відносинах офшори сприяють також гнучкості операцій. Через створення холдингових структур чи фінансових центрів у юрисдикціях із м'яким регулюванням, компанії можуть ефективно управляти капіталом, здійснювати трансфери коштів, оптимізувати ланцюги поставок та укладати контракти з мінімальними транзакційними

витратами. До того ж, багато офшорів мають розвинену банківську інфраструктуру, що спрощує міжнародні розрахунки.

У той же час, поряд із перевагами існує низка суттєвих ризиків, пов'язаних із використанням офшорних компаній. Насамперед, це репутаційні втрати. Участь у схемах ухилення від сплати податків або використання офшорів для відмивання грошей може завдати серйозної шкоди іміджу компанії, що призведе до втрати довіри з боку інвесторів, партнерів і клієнтів. У сучасному світі, де підвищується увага до корпоративної етики та соціальної відповідальності, використання офшорів може розглядатись як непрозора практика.

Іншим ризиком є посилення контролю та регулювання з боку міжнародних організацій і національних урядів. У зв'язку з боротьбою проти офшорного ухилення та тіньової економіки, було запроваджено такі ініціативи, як BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) від ОЕСР, FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) у США та автоматичний обмін податковою інформацією (CRS). Ці механізми значно обмежують можливості зловживання офшорами і змушують компанії бути більш прозорими.

Також існує юридичний ризик: якщо компанія не дотримується законодавства офшорної юрисдикції або зловживає її перевагами, це може призвести до судових розглядів, штрафів і навіть втрати активів. Крім того, країни можуть включити певні юрисдикції до "чорних списків", що ускладнює доступ до банківських послуг або викликає санкції з боку регуляторів.

З метою узагальнення порівняльних характеристик доцільно навести таблицю з перевагами та ризиками використання офшорних компаній (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Переваги та ризики створення офшорних компаній

Переваги	Ризики
----------	--------

Зниження податкового навантаження	Репутаційні втрати через зв'язки з ухиленням від податків
Конфіденційність та захист активів	Жорсткий міжнародний контроль і вимоги прозорості
Спрощене фінансове регулювання	Можливість включення до чорних списків
Гнучке управління міжнародними потоками	Судові спори, штрафи та санкції
Ефективна структура для міжнародних угод	Обмеження в роботі з банками та міжнародними контрагентами

Джерело: Складено автором на основі [11]

У підсумку слід зазначити, що офшорні компанії, незважаючи на свою суперечливу природу, залишаються важливим інструментом міжнародної економічної діяльності. Вони дають змогу досягти значної ефективності в управлінні глобальними фінансовими потоками та податковими витратами. Водночас сучасні умови потребують від компаній ретельного аналізу ризиків та дотримання принципів прозорості. З урахуванням тенденцій до глобальної деофшоризації, компанії все частіше обирають не лише економічно вигідні, а й легальні та етичні форми корпоративної організації, що забезпечує стабільність у довгостроковій перспективі

Є ряд особливостей, які стосуються саме офшорних компаній на відміну від стандартних юридичних осіб з обмеженою відповідальністю Великобританії. Незважаючи на те, що деякі з цих атрибутів можна класифікувати як вигоди та переваги, слід з самого початку зрозуміти, що це не означає, що офшорні компанії є кращими або перевершують інші типи реєстрації.

Залежно від певного набору обставин, критеріїв, які використовуються для оцінки кожного варіанту, і вагомості, наданої окремим характеристикам, можна вважати, що офшорні компанії мають деякі або всі вигоди та переваги.

Одним із найпривабливіших компонентів пакету створення офшорної компанії є неоподатковуваний статус, яким вона користується. Компанії Великобританії оподатковуються на їх загальний прибуток, і було запроваджено багато схем і положень, щоб спробувати мінімізувати цю цифру.

У багатьох випадках, за умови дотримання деяких основних правил, офшорні компанії не підлягають оподаткуванню в юрисдикції, в якій вони зареєстровані та проживають. Для резидентів Великої Британії, за умови, що жодні суми не переказуються до Сполученого Королівства, капітал і дохід, отримані офшорною компанією, не оподатковуються.

Створення офшорної компанії зазвичай є дещо довшим процесом, ніж у Великобританії, головним чином через рівні технології, які розділяють два основні методи реєстрації кожного типу компанії .

Створення компаній у Великій Британії часто здійснюється в режимі онлайн за допомогою електронного зв'язку між установчими агентами та реєстратором. З іншого боку, офшорні корпорації включають набагато більший ручний процес і вимагають людського втручання на кількох етапах реєстрації, а отже, час налаштування, як правило, довший.

Офшорним компаніям зазвичай заборонено торгувати в юрисдикції, в якій вони зареєстровані. Компанії Великобританії не мають таких обмежень і можуть вільно вести бізнес на своєму місці або в будь-якій іншій країні на свій вибір (згідно з місцевими законами та дозволами, якщо це необхідно).

Обмеження, яке застосовується до офшорних компаній, як правило, незначне, оскільки більшість юрисдикцій, де такі організації можуть бути зареєстровані, самі по собі не є основними торговими зонами на світовій арені.

Проте це обмеження слід мати на увазі, оскільки місцеві комерційні можливості можуть існувати або зараз, або стати доступними на певному етапі в майбутньому.

Тягар публічного розголошення набагато легший для офшорних компаній, ніж для британських аналогів. У багатьох офшорних країнах законодавчі вимоги до бухгалтерського обліку означають, що потрібно вести лише кілька записів або взагалі їх не потрібно вести.

Тому більшість змін, внесених в офшорну компанію, не потрібно повідомляти або розкривати в централізованому підтримуваному реєстрі, такому як Companies House, який існує у Великобританії.

Компанії Великобританії повинні надіслати відповідне повідомлення Реєстратору, як правило, протягом чотирнадцяти днів після того, як відбулася зміна, і включити основні деталі події в установлену форму.

Офшорні компанії здатні забезпечити високий ступінь анонімності своїм власникам і, таким чином, створити щит між ними, їхнім бізнесом і зовнішнім світом. Відсутність публічних записів і вимог щодо розкриття інформації може ускладнити, а то й унеможливити для третьої сторони пов'язати певну особу з офшорною компанією, якщо ця особа цього бажає.

На даний момент британські компанії можуть отримати подібний рівень захисту особистих даних, залучивши номінальних осіб як посадових осіб. Цей тип доступності анонімності, ймовірно, зменшиться до другої половини 2008 року, оскільки набудуть чинності положення Закону про компанії 2006 року, які вимагають, щоб номінанти називалися фізичними особами, а не компаніями (як зараз широко поширена практика).

Таким чином, очікується, що можливість створення офшорної компанії стане більш привабливою для тих, хто шукає анонімності у своїх комерційних відносинах.

Офшорні компанії мають ряд відмінних рис, деякі з яких можна розглядати як вигоди та переваги в порівнянні з обмеженими особами Великобританії. Однак завжди слід пам'ятати, що ці два типи бізнесу є різними видами, і, як і у випадку будь-якого порівняння, перегляд несхожих елементів призведе до довгого списку унікальних атрибутів.

Право власності як на офшорну, так і на британську компанію не є взаємовиключними подіями, і зазвичай одна або кілька осіб, які володіють офшорним бізнесом, також контролюють або беруть участь у одній чи кількох юридичних особах, зареєстрованих у Великобританії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ОФШОРНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1. Світова практика поширення офшорного бізнесу у глобальній економіці

Офшорні зони та способи проведення економічної діяльності тісно пов'язані з сучасною економікою, і офшорний бізнес досяг глобальних масштабів. Сьогодні офшорні зони стали невід'ємною частиною глобальної економічної системи та національних економік багатьох країн, включаючи високо розвинені. Офшоризація набуло гігантських масштабів та різноманітних форм. Це підтверджують дані міжнародної дослідницької організації Tax Justice Network, згідно з якими офшорні юрисдикції наразі володіють інвестиційним капіталом на загальну суму від 21 до 32 трильйонів доларів США, що становить близько третини світового валового внутрішнього продукту. Через використання податкових гаваней багатонаціональними компаніями національні уряди втрачають, за різними оцінками, від 500 до 600 мільярдів доларів США щороку,[25] не отримуючи необхідних надходжень від корпоративного оподаткування.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що офшорні зони продовжать розвиватися під постійним політичним та економічним тиском, оскільки існує попит і клієнти. Раніше офшорні компанії використовувалися лише для здійснення таких видів діяльності, як будівництво, торгівля тощо. Сьогодні офшор стає способом реалізації інвестиційних проектів та інших важливих операцій, привертаючи увагу інвесторів, легально уникаючи сплати податків тощо. В офшорні зони інвестуються великий фінансовий капітал. Якщо б ці гроші не витрачалися в офшорних країнах, бідні країни могли б погасити свої зовнішні борги і суттєво прискорити економічний розвиток. Жителі слаборозвинених країн (85% населення світу) могли б жити зовсім по-іншому, якщо б ці кошти залишалися в їх економіках. Проте ці активи належать невеликій групі

багатих людей, тоді як борги урядів продовжують лягати на плечі всіх громадян.

Досвід минулих років показує, що повністю усунути існування офшорів неможливо, оскільки кожна країна переслідує певні егоїстичні інтереси в цій сфері.

Величезні фінансові ресурси концентруються в офшорних зонах, які генеруються як легальними, так і нелегальними шляхами. Крім того, вони справляють значний вплив на процеси, що відбуваються в світі. Переконливим прикладом є Кайманові острови, які вважаються п'ятим фінансовим центром світу після Лондона, Нью-Йорка, Токіо та Гонконгу. Кількість компаній, зареєстрованих на цих островах, перевищує населення, а обсяги робочого капіталу сягнули більше 500 мільярдів доларів США.

В сучасній економічній літературі офшорні центри визначаються як сукупність територій та країн, де реєструються іноземні організації, діяльність яких здійснюється за умов податкових пільг. Організації, що реєструються в офшорних центрах, несуть відповідальність за дотримання місцевих законів. У літературі термін "офшор" визначає як саму офшорну зону, так і процеси, що в ній відбуваються. Термін "офшор" використовується для опису міжнародних фінансових ринків, а також деяких банківських операцій. Основним чином, ця категорія подається як зона, де існує пільговий режим (зниження податків, звільнення від валютного контролю тощо) для іноземних учасників та фінансових кредитних операцій в іноземній валюті.

Джеймс Генрі, колишній працівник консультативної компанії McKinsey, привів оцінку масштабу світової офшорної діяльності. У своєму дослідженні він розрахував кількість офшорних коштів на рахунках і звернув увагу на шкоду, завдану глобальній економіці та країнам, що розвиваються, внаслідок офшорної діяльності [15].

З розвитком глобальних ринків капіталу фінансова мобільність зростає, що дозволяє більш активно перерозподіляти інвестиції між країнами та

регіонами. Важливу роль у цьому процесі відіграли правова лібералізація міжнародного руху капіталу в багатьох країнах світу, а також розвиток інформаційних технологій. Вільне переміщення капіталу у світі створює конкуренцію між країнами-інвесторами. Використовуючи свій суверенітет, офшорні території з більш сприятливими умовами для нерезидентів стають більш привабливими для реєстрації компаній та здійснення міжнародних фінансових операцій. За деякими оцінками, 14–17% міжнародних фінансових активів і зобов'язань розміщено в офшорах.

Таблиця 2.1

Динаміка відтоку капіталу в офшори в розрізі регіонів світу, 2017-2021рр.,
Тис. Дол.

Регіон	2017	2018	2019	2020	2021	Темп приросту, у %
Східна Азія	1898	2034	3102	4317	4678	146,47
Близький Схід	1546	1789	2365	2935	3001	94,
Латинська Америка	2101	2387	2365	2934	2876	36,89
Африка	167	238	587	710	901	439,52
Південна Азія	86	94	190	253	302	272,09

Джерело: [25]

Темпи відтоку капіталу до офшорних компаній були дуже високими між 2017 і 2021 роками. Зростання спостерігалось в усіх регіонах, з найшвидшим зростанням в Африці. У Латинській Америці відтік зменшився між 2020 і 2021 роками, і в Латинській Америці темпи зростання відтоку капіталу в 2021 році порівняно з 2017 роком також були найнижчими серед вищезгаданих регіонів. На Близькому Сході відтік капіталу до офшорних компаній дещо зріс між 2020 і 2021 роками. Загалом, найбільший стрибок відтоку капіталу стався у 2020 році в усіх регіонах через пандемію коронавірусу.

Більшість потоків офшорних коштів походять із глобальних фінансових центрів: Нью-Йорк, Лондон, Цюрих, Гонконг, Токіо. Особливо активно офшорними послугами користуються США та Великобританія. Лише 2 з 100 найбільших компаній Великобританії не користуються

офшорними послугами, решта мають понад 8000 дочірніх компаній по всьому світу. Острови Гернсі, Джерсі та Мен є офшорними територіями Великобританії вже кілька століть. Крім того, 83 зі 100 найбільших американських корпорацій мають дочірні підприємства в офшорних зонах. Також потоки офшорних коштів спостерігаються з країн, які експортують велику кількість сировини та готової продукції, насамперед нафтовидобувних країн. За даними досліджень TJN, у 1970–2020 роках з Кувейту було виведено 496 млрд доларів, з Саудівської Аравії — 308 млрд, з Нігерії — 306 млрд.

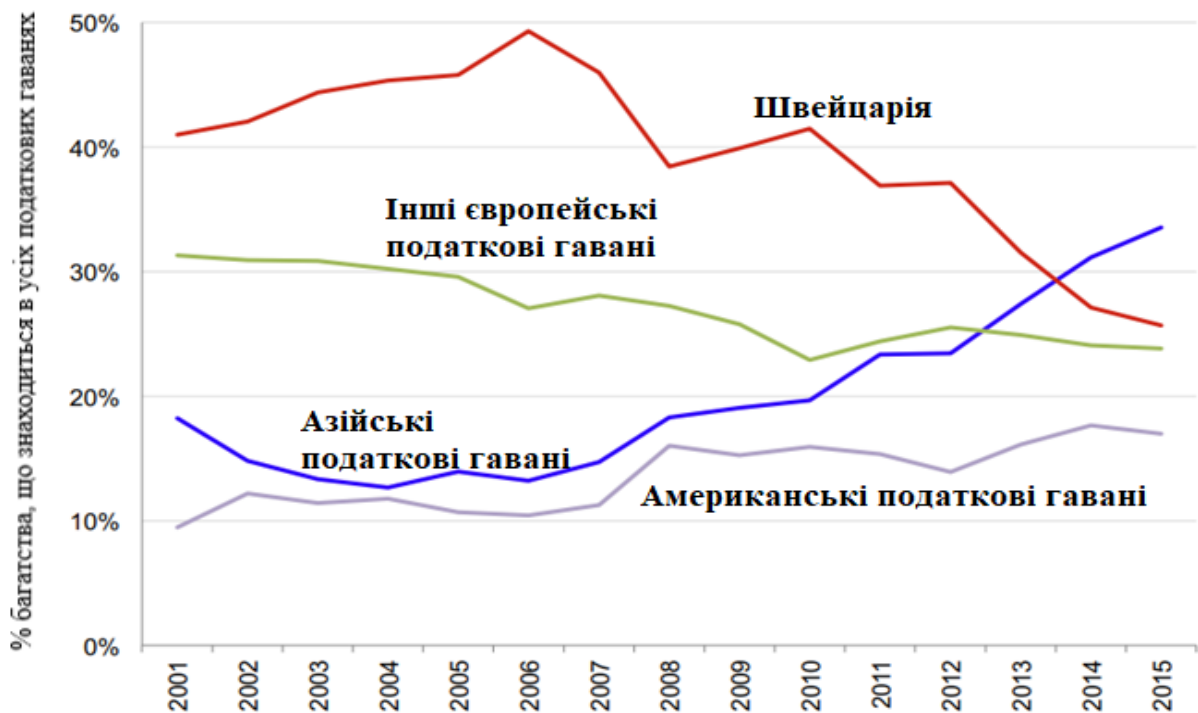

Рисунок 2.1 Динаміка офшорного багатства територій вирахована Г. Цукманом та ін.
Джерело: [26]

На рисунку видно як перерозподіляється офшорне багатство завдяки зросту Китаю та перерозподілі офшорного капіталу до азійського ОФЦ, також падіння офшорного багатства Швейцарії, до того ж невелике падіння в інших країнах Європи та зріст офшорного багатства США.

Посилення ролі офшорів у світовій економіці спричиняє серйозні економічні та соціальні проблеми, серед яких можна виділити щонайменше

три:

- низьке оподаткування в офшорних зонах зменшує податкову базу країн, резиденти яких користуються послугами офшорних компаній. За деякими оцінками, бюджети всіх країн світу щороку втрачають щонайменше 3 трильйони доларів, які приховуються в офшорах;
- можливість здійснювати анонімні операції створює передумови для відмивання незаконних прибутків та фінансування глобального тероризму через офшорні компанії;
- ускладнення контролю за офшорними фінансовими операціями збільшує ризик неконтрольованих потоків так званих «гарячих грошей», що дестабілізує світову фінансову систему [16].

"Податковими гаванями" обираються не лише такі екзотичні місця, як Кайманові острови, де капітал можна ефективно приховати, а й деякі американські штати, зокрема Делавер, де іноземні інвестори можуть відкрити компанію без чіткого зазначення власника [16].

Вплив офшорних центрів на розвиток країн світу залежить від балансу між їхніми перевагами та ризиками, також від рівня регулювання та співпраці між країнами у боротьбі з податковим ухиленням.

Таблиця 2.2

Запаси капіталу в основних офшорних центрах у 2021 р.

Офшорний центр	Прямі іноземні інвестиції в ОФЦ, млрд дол	Прямі іноземні інвестиції з ОФЦ, млрд дол	Прямі потрфельні інвестиції ОФЦ, млрд дол
Багамські острови	0,942	0,119	0,011
Бельгія	64,050	61,149	3,874
Бермудські острови	0,73	31,04	0,917
Британські, Віргінські острови	44,244	56,019	-
Гонконг	86,462	55,988	74,991
Ірландія	64,535	94,359	7,064
Кайманові острови	57,383	40,377	4,859

Джерело: складено автором на основі [27]

Загалом офшорний бізнес досить впливає на економіки різних країн тому що це переливання коштів, трансферні операції та залучення інвестицій.

Офшоризація може мати значний вплив на розвиток країн світу.

Таблиця 2.3

Порівняльна характеристика впливу офшорів на світову економіку

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
активізація транскордонних фінансових потоків	недобросовісна податкова конкуренція
прискорення обігу капіталу	стимулювання відтоку капіталу з національних економік
ефективний розподіл капіталу	зниження інвестиційної активності в країнах походження капіталу
зменшення загального податкового навантаження у світі, що стимулює економічну активність	підтримка тіньової та кримінальної економіки, так званих «сірих» і «чорних» секторів
розвиток офшорних держав	легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом
перерозподіл багатства у світі	фінансування екстремістської діяльності

Джерело: [16]

Роль офшорів у глобальній економіці залишається неоднозначною, адже тут можуть здійснюватися сумнівні функції, пов'язані з відмиванням грошей [17].

На міжнародному рівні заходи регулювання офшорної діяльності здійснюються такими організаціями, як ОЕСР (OECD), ФАТФ (FATF). Основні напрями такого регулювання включають:

Укладання угод про обмін інформацією між офшорними та неофшорними країнами.

Складання «чорних» та «сірих» списків офшорних юрисдикцій (включення до таких списків тягне за собою різні обмеження для компаній з боку регулюючих органів неофшорних країн).

Заохочення неофшорних країн обмежувати використання офшорів.

FATF — незалежна контрольна організація, яка сприяє розвитку глобальної фінансової системи та її захисту від загроз, пов'язаних із відмиванням коштів, поширенням зброї масового знищення та фінансуванням тероризму. Рекомендації FATF здебільшого визнаються міжнародними стандартами у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

FATF була створена країнами G7 за участі Європейської комісії у 1989 році, у липні, під час зустрічі G7 у Парижі. Створення групи стало відповіддю на зростання кримінальних доходів у світі. З огляду на складність виявлення «брудних грошей» у міжнародній фінансовій системі, було досягнуто спільного розуміння нагальності розробки колективних заходів для протидії фінансовій злочинності.

FATF співпрацює з Організацією Об'єднаних Націй, Радою Європи, Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку, Міжнародним валютним фондом, Інтерполом, Європолом, Радою митного співробітництва та іншими міжнародними організаціями, а також із Міжнародною професійною асоціацією фінансових установ.

FATF займається такими питаннями [7]:

1) Розробка рекомендацій у сфері протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

2) Проведення взаємних оцінок у державах-учасницях на відповідність існуючого національного законодавства та чинної практики рекомендаціям FATF у сфері боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

3) Вивчення ситуації в країнах, які активно використовуються для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму.

4) FATF постійно працює над удосконаленням заходів боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. Зокрема, у жовтні 2006 року було прийнято рішення про створення Робочої групи з оцінки міжнародного співробітництва (ICRG) [18].

Відповідно до цілей, визначених у програмних документах, FATF прагне до розширення кількості своїх членів за рахунок залучення стратегічно важливих країн, які можуть використовувати свій вплив у регіоні для підвищення ефективності боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

Офшорний бізнес досі розвивається на глобальному рівні та не має однозначного сприйняття у діловому середовищі. Можливо, з огляду на його негативні сторони, в рамках офшорних операцій прискорюється обіг капіталу та інвестиційна активність. Але з іншого боку, через офшорний бізнес відбувається відмивання грошей, ухилення від сплати податків та навіть незаконні економічні операції, які не контролюються органами влади. Тому, маючи міжнародний характер, регулювання офшорного бізнесу все ще перебуває в процесі вдосконалення та потребує більш гнучкої й взаємно погодженої співпраці міжнародних наглядових організацій.

2.2. Аналіз використання офшорних компаній у міжнародній економіці

Вільний переклад терміна «офшор» розуміє територію, що розташована за межами узбережжя, тоді як американський сленг надає цьому самому терміна значення економічних діяльностей і торговельних компаній, які здійснюють свою діяльність за межами національної території держави, в якій мають статус резидента. Той же термін, пояснений з економічної точки зору, означає активність, що здійснюється за межами, виконувана поза законами країни, з якої походить інвестор.

В теорії, офшорні компанії можуть бути створені де завгодно у світі, але не скрізь можна отримати податкові переваги. Компанії не звільняються від сплати податків лише тому, що вони офшорні, а лише тому, що вони офшорні компанії, зареєстровані в податковій гавані.

Термін «податкова гавань» відноситься до території, яка пропонує широкий спектр податкових переваг для офшорних компаній, зареєстрованих на цій території. Оригінальний англійський термін надає значення «податкового раю».

У традиційних податкових гаванях діяльність офшорних компаній підтримується законодавчим механізмом, що надзвичайно добре організований, тобто у відповідній країні закони передбачають сприятливі

податкові умови для офшорних компаній. Слід зазначити, що ненавколишня сплата податків компанією не є порушенням закону, навпаки, вона відповідає закону, оскільки повністю або частково звільнена від сплати податків.

Проведемо аналіз діяльності найбільших офшорних компаній.

Офшорні компанії зазвичай зареєстровані в юрисдикціях з низьким рівнем оподаткування та м'яким регулюванням, що забезпечує їм певні переваги, зокрема зниження податків і конфіденційність.

1. Offshore Development Center (ODC). Заснована у 2012 році, компанія налічує понад 1200 професіоналів. Вона забезпечує повноцінні офшорні команди та надає послуги зі створення застосунків, інтеграції систем, тестування, DevOps-консалтингу, UX-дизайну. Ключові рішення: фінтех, охорона здоров'я, медіа. Розташування: глобальна присутність.

2. Accenture. Світовий гігант у сфері консалтингу та технологій, з офісами у 120 країнах і майже 500 000 співробітників. Послуги: хмарна міграція, розробка застосунків, інтеграція, безпека. Рішення: AI, аналітика, SAP/Oracle/Salesforce.

3. Tata Consultancy Services (TCS). Індійський лідер із понад 590 000 працівників. Підхід: Machine First™ Delivery для оптимізації людського потенціалу. Послуги: модернізація, Agile-розробка, підтримка. Сегменти: BFSI, ритейл, виробництво.

4. Cognizant. Понад 330 000 працівників, орієнтація на UX та аналітику даних. Стратегія: Code Halo™. Рішення: AI, Salesforce, IoT.

5. Infosys. 252 000 співробітників у 46 країнах. Послуги: повна розробка, DevOps, підтримка. Рішення: аналітика, хмарні сервіси (AWS, GCP, Azure).

6. EPAM Systems. 59 000+ спеціалістів у 30+ країнах.

Методологія: Distributed Engineering Ecosystem™.

Рішення: дизайн, хмара, кастомні платформи.

7. Luxoft. 13 700 працівників у 22 країнах. Послуги: хмарні DevOps-рішення, міграція. Сфери: фінанси, автомобілебудування, охорона здоров'я та ін.

Загальна сума, що зберігається в офшорних юрисдикціях, є значною. Всі ці кошти не оподатковувалися б повністю, якби вони були виведені в країни, резидентами яких є їхні материнські компанії. Але ж можливість створювати філії в офшорних центрах визначає те, що за допомогою прискороного нагромадження капіталу дає ТНК не тільки ринковий, економічний, а й великий потенціал, ступінь, політичну владу, і таким чином вони стають важливими акторами на світовій арені.

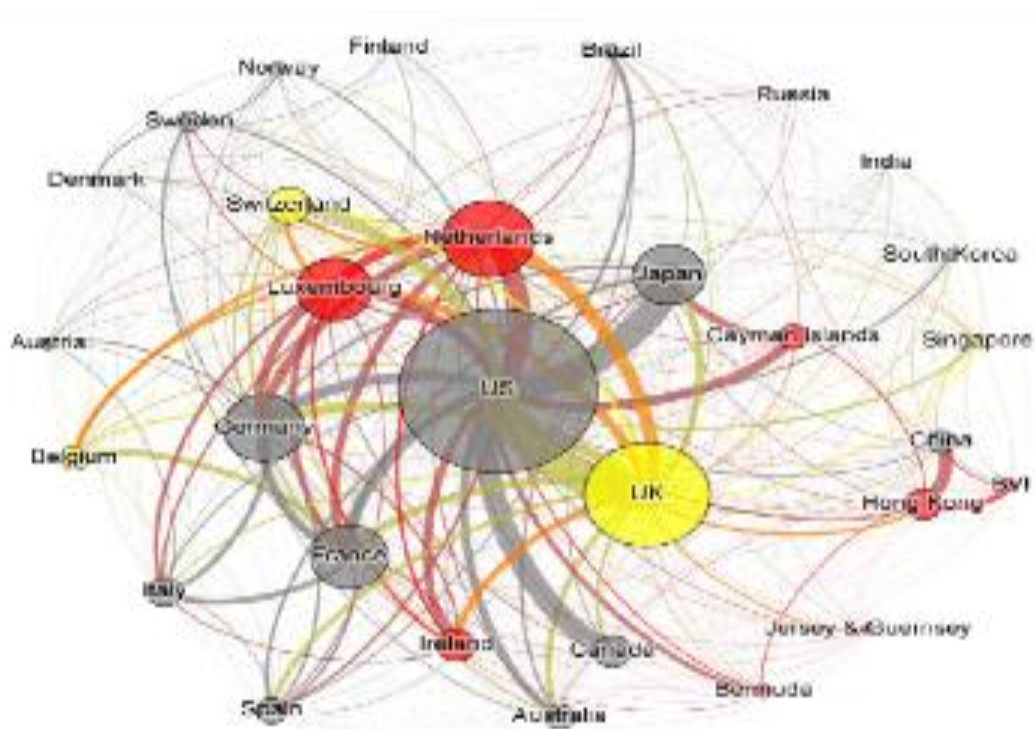

Рисунок 2.2 Місце найбільших офшорних зон в транскордонних потоках

Джерело: [28]

Розглянувши схему, можна зрозуміти, як капітал рухається через офшорні центри. Реальна діяльність, така як виробництво, відбувається в тих же країнах, а капітал знаходиться в офшорах. Русійна сила офшорів - протиріччя, що виникають між державними та приватними секторами в процесі господарської діяльності. Держава намагається контролювати і регулювати національну економіку, а суб'єкти господарювання прагнуть отримати максимальний прибуток.

Таблиця 2.4

Вартість заснування та обслуговування офшорної компанії у 2021 році

Юрисдикція	Вартість річної компанії, дол	Вартість відкриття банк. Рах. лол	Щорічна вартість обслуговування, дол.	Тривалість реакції
Бермудські острови	1575	350	1215	1 тиждень
Британські Віргінські острови	1590	350	1350	2 тижні
Беліз	1165	350	1015	1 тиждень
Панама	2590	350	1890	2 тижні
Гонконг	2360	690	1830	3-5 тижнів
Кіпр	2225	650	1280	до двох тижнів
Маршалові острови	1300	400	1200	до двох тижнів

Джерело: [29]

Так, однією з провідних офшорних компаній у сфері розробки програмного забезпечення є Accenture plc. Це глобальна компанія з головним офісом у Дубліні, Ірландія, яка надає послуги в галузі консалтингу, цифрових технологій, аутсорсингу та розробки програмного забезпечення.

Accenture plc — одна з провідних офшорних компаній у світі, що спеціалізується на наданні професійних послуг у сфері консалтингу, інформаційних технологій та аутсорсингу. Компанія була створена у 1989 році як підрозділ американської компанії Arthur Andersen, під назвою Andersen Consulting. У 2001 році після розділення з материнською компанією вона змінила назву на Accenture та офіційно зареєструвала свій головний офіс у Дубліні, Ірландія, що дозволило їй скористатися перевагами вигідного податкового режиму — це класичний приклад офшорної реєстрації великої транснаціональної корпорації.

Accenture займається консалтингом у сфері управління, цифровими рішеннями, кібербезпекою, автоматизацією бізнес-процесів, розробкою програмного забезпечення та впровадженням інноваційних ІТ-рішень. Компанія обслуговує понад 9 000 клієнтів у більш ніж 120 країнах, а її штат налічує понад 730 000 працівників по всьому світу.

На ринку Accenture займає одне з провідних місць серед постачальників ІТ-послуг і консалтингу. Вона стабільно входить до списку Fortune Global 500 і має клієнтів серед найбільших корпорацій світу. У 2024 році її загальний дохід сягнув 64.9 млрд доларів США, що свідчить про потужні позиції компанії в глобальній економіці.

Таблиця 2.5

Показники діяльності офшорної компанії Accenture plc за 2023, 2024 рр.

Категорія	2024 (\$)	2023 (\$)	Зміна в \$	Зміна в місц. валюті	Частка від загального доходу 2024	2023
Географічні ринки						
North America (1)	30.7	30.3	+1%	+2%	47%	47%
EMEA (2)	22.8	22.3	+2%	—	35%	35%
Growth Markets (1)(2)	11.3	11.5	-2%	+7%	17%	18%
Загальний дохід	64.9	64.1	+1%	+2%	100%	100%

Джерело: Складено автором на основі [23]

У 2024 році офшорна компанія Accenture plc продемонструвала незначне зростання загального доходу порівняно з 2023 роком — із 64.1 до 64.9 мільярда доларів США, що становить приріст на 1% у доларах та на 2% у місцевих валютах. Основним рушієм зростання стали ринки Північної Америки та регіону EMEA, які відповідно показали зростання доходів на 1% і 2% у доларовому еквіваленті. Північна Америка залишилася найбільшим джерелом доходу компанії, забезпечивши 47% загального виторгу, тоді як EMEA зберіг стабільну частку у 35%. Водночас у сегменті "Ринки, що розвиваються" (Growth Markets) зафіксовано зниження на 2% у доларах, хоча в місцевій валюті спостерігалось зростання на 7%, що може свідчити про вплив валютних коливань.

Загалом географічна структура доходів Accenture залишається стабільною, із незначними змінами у відсоткових частках. Компанія продовжує зміцнювати свої позиції на основних ринках, зокрема у Північній

Америці та Європі, при цьому потенціал зростання зберігається в країнах, що розвиваються. Позитивна динаміка в місцевих валютах свідчить про стійкий операційний розвиток у більшості регіонів, незважаючи на незначні коливання в абсолютних значеннях доходу.

Таблиця 2.6

Динаміка бронювання послуг офшорної компанії Accenture plc за 2023 та 2024 рр.

Категорія	2024 (млрд \$)	2023 (млрд \$)	Зміна у доларах США	Зміна у місцевій валюті
Консалтинг	37.0	36.2	+2%	+3%
Керовані послуги	44.2	36.0	+23%	+24%
Загальні нові замовлення	81.2	72.2	+13%	+14%

Джерело: Складено автором на основі [23]

У 2024 році компанія Accenture plc суттєво збільшила обсяг нових замовлень, які зросли на 13% у доларах США і на 14% у місцевих валютах, досягнувши \$81.2 млрд. Найбільше зростання спостерігається у сфері керованих послуг (Managed Services), де доходи збільшились з \$36.0 до \$44.2 млрд — приріст на 23% у доларах і 24% у місцевій валюті. Це свідчить про зростання попиту на аутсорсингові рішення та довгострокову співпрацю з клієнтами. Сегмент консалтингу також демонструє позитивну динаміку, хоча й більш стриману — зростання на 2% у доларах і 3% у місцевих валютах. Загалом Accenture активно нарощує портфель замовлень, що є позитивним сигналом щодо майбутнього розвитку компанії.

Аналізуючи фінансові результати компанії Accenture plc за 2023 та 2024 фінансові роки, можна відзначити загальне зростання доходу на 1% у доларах США та на 2% у місцевій валюті. Розглядаючи географічні ринки, найбільше зростання в місцевій валюті спостерігалось на ринках зростання (7%), хоча в доларах США цей показник продемонстрував незначне зниження (-2%). Північна Америка та ЕМЕА показали помірне зростання як

у доларах США (1% та 2% відповідно), так і в місцевій валюті (2% та відсутність змін відповідно).

Таблиця 2.7

Фінансові результати діяльності офшорної компанії Accenture plc
за 2023 та 2024 рр.

(В мільйонах доларів США)	Фіскальний 2024	Фіскальний 2023	Відсоток Збільшення/ (Зменшення) в Доларах США	Відсоток Збільшення/ (Зменшення) у Місцевій валюті
Географічні Ринки				
Північна Америка (1)	\$ 30,741	\$ 30,295	1 %	2 %
ЕМЕА (2)	\$ 22,616	\$ 22,293	2 %	—
Ринки Зростання (1), (2)	\$ 11,339	\$ 11,524	(2)%	7 %
Загальний Дохід	\$ 64,696	\$ 64,112	1 %	2 %
Галузеві Групи				
Комунікації, Медіа та Технології	\$ 10,837	\$ 11,453	(5)%	(4)%
Фінансові Послуги	\$ 11,670	\$ 12,182	(4)%	(3)%
Охорона Здоров'я та Державний Сектор	\$ 13,841	\$ 12,562	10 %	10 %
Продукти	\$ 19,594	\$ 19,184	2 %	2 %
Ресурси	\$ 9,054	\$ 8,682	2 %	4 %
Загальний Дохід	\$ 64,696	\$ 64,112	1 %	2 %
Тип Роботи				
Консалтинг	\$ 33,195	\$ 33,613	(1)%	(1)%
Керовані Послуги	\$ 31,731	\$ 30,499	4 %	5 %
Загальний Дохід	\$ 64,696	\$ 64,112	1 %	2 %

Джерело: Складено автором на основі [23]

Щодо галузевих груп, найбільше зростання доходу у доларах США та місцевій валюті продемонструвала група "Охорона Здоров'я та Державний Сектор" (10% в обох випадках). Групи "Продукти" та "Ресурси" також показали позитивну динаміку (2% зростання в доларах США, 2% та 4% відповідно в місцевій валюті). Водночас, групи "Комунікації, Медіа та Технології" та "Фінансові Послуги" зафіксували зниження доходів як у доларах США (-5% та -4% відповідно), так і в місцевій валюті (-4% та -3% відповідно).

За типом робіт, дохід від "Керованих Послуг" зріс на 4% у доларах США та на 5% у місцевій валюті, тоді як дохід від "Консалтингу" дещо зменшився (-1% як у доларах США, так і в місцевій валюті). Загалом, компанія продемонструвала невелике, але позитивне зростання доходу у 2024 фінансовому році порівняно з 2023 роком, з різною динамікою в розрізі географічних ринків, галузевих груп та типів робіт.

Таблиця 2.8

Операційні витрати Accenture plc за 2023 та 2024 рр.

(В мільйонах доларів США)	Фіскальний 2024	%	Фіскальний 2023	%	Збільшення / (Зменшення)
Операційні Витрати	\$ 65,330	85.8 %	\$ 55,102	86.0 %	\$ 10,228
Собівартість Реалізації	\$ 43,734	67.4 %	\$ 43,380	67.7 %	\$ 354
Витрати на Продажі та Маркетинг	\$ 6,847	10.6 %	\$ 6,593	10.3 %	\$ 254
Загальні та Адміністративні Витрати	\$ 4,281	6.6 %	\$ 4,276	6.7 %	\$ 5
Витрати на Оптимізацію Бізнесу	\$ 4,168	6.4 %	\$ 1,063	1.7 %	\$ 3,105

Джерело: Складено автором на основі [23]

Аналізуючи операційні витрати компанії за 2023 та 2024 фінансові роки, спостерігається значне зростання загальних операційних витрат на \$10,228 мільйонів, або на 18.6%. Найбільший внесок у це зростання зробили витрати на оптимізацію бізнесу, які збільшились на \$3,105 мільйонів. Також помітне зростання спостерігається у собівартості реалізації (на \$354 мільйони) та витратах на продажі й маркетинг (на \$254 мільйони). Загальні та адміністративні витрати залишилися практично незмінними, збільшившись лише на \$5 мільйонів.

У структурі операційних витрат відбулися певні зміни у відсотковому співвідношенні. Частка собівартості реалізації дещо зменшилася з 67.7% у 2023 році до 67.4% у 2024 році. Частка витрат на продажі та маркетинг зросла з 10.3% до 10.6%, а частка загальних та адміністративних витрат зменшилася з 6.7% до 6.6%. Найбільше зростання частки відбулося у витратах на оптимізацію бізнесу, які зросли з 1.7% до 6.4%, що свідчить про значні інвестиції компанії в цю сферу у 2024 році. Загалом, збільшення

операційних витрат у 2024 році значною мірою зумовлене витратами на оптимізацію бізнесу, що може свідчити про стратегічні зміни або реструктуризацію в компанії.

Таблиця 2.9

Величина чистого грошового потоку компанії Accenture plc за 2023-2024 рр.

(В мільйонах доларів США)	Фіскальний 2024	Фіскальний 2023	Зміна
Чистий грошовий потік від операційної діяльності	9,131	\$ 9,524	(333)
Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	(7,062)	(2622)	(4439)
Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	(6064)	(5645)	(418)
Вплив змін валютних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти	(46)	(101)	55
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	(4041)	1155	(5196)

Джерело: Складено автором на основі [23]

Аналізуючи звіт про рух грошових коштів компанії за 2023 та 2024 фінансові роки, можна відзначити значне погіршення чистого приросту грошових коштів та їх еквівалентів. У 2024 році компанія зафіксувала чисте зменшення грошових коштів на \$4,141 мільйон, тоді як у 2023 році спостерігалось їх чисте збільшення на \$1,450 мільйонів. Основною причиною такого негативного тренду стало різке збільшення відтоку грошових коштів від інвестиційної діяльності, який з \$(2,632) мільйонів у 2023 році зріс до \$(7,062) мільйонів у 2024 році, що свідчить про значні інвестиції компанії. Операційна діяльність також генерувала менше грошових коштів у 2024 році (\$9,131 мільйон) порівняно з 2023 роком (\$9,929 мільйонів). Відтік грошових коштів від фінансової діяльності також дещо збільшився у 2024 році (\$6,164) мільйони проти \$(5,746) мільйонів у 2023 році).

Отже, загалом, фінансовий рік 2024 характеризувався значним відтоком грошових коштів, головним чином через зростання інвестиційної діяльності, а також зменшення грошових коштів, отриманих від операційної діяльності.

2.3. Оцінка масштабів офшорного бізнесу в Україні

Наразі у світі існує кілька визнаних переліків “офшорних” країн та територій, які складають МВФ, FATF (Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей) та ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку).

В Україні діє два основних переліки “офшорів”. Перший містить Постанову Кабміну №1045, яка включає 79 низькоподаткових юрисдикцій, що не забезпечують своєчасний обмін податковою та фінансовою інформацією на запити ДФС. Цей перелік вважається основним для сфери оподаткування.

Другий перелік, згідно з Розпорядженням Кабміну №1079-р, налічує лише 41 країну чи територію, що свідчить про суттєві розбіжності між ними. Основний перелік – це той, що міститься в Постанові №1045, оскільки він більше стосується оподаткування, тоді як другий має на меті визначення ризиків фінансових операцій

Причини, чому бізнес використовує “офшори”, можуть бути різноманітними. Найпопулярнішими є намагання уникнути сплати податків та приховати доходи компанії, а також залишити в тіні ім'я реального власника. Окрім цього, “офшори” надають комфорт для ведення валютних операцій і захист від нестабільної економіки або рейдерських атак.

Дослідження зосередилося на бізнесі з Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Одеської та Харківської областей, де працює близько 300 тисяч підприємств. Частка “офшорних” компаній у регіонах є несуттєвою, зокрема: 4,7% в Одеській області, 2,4% у Дніпропетровській, 2,3% у Вінницькій, 2% у Харківській та 1,9% у Львівській. В кількісному співвідношенні різниця відчутніша, оскільки на Вінниччині нараховується трохи більше 400 “офшорних” підприємств, тоді як в Одеській області їх понад 3 100.

Рисунок 2.3. Офшори в ділових регіонах України

Джерело: Складено автором на основі [24]

На представленій карті видно розподіл компаній, які класифікуються як офшори в різних регіонах України. Найвища концентрація таких компаній спостерігається в Дніпропетровській, Харківській та Одеській областях, де кількість офшорних компаній перевищує 1,46 тисяч. Інші регіони, такі як Львівська та Вінницька області, мають краще показники, але менше від загальної кількості.

Ця ситуація може свідчити про різні рівні економічної активності, податкові стратегії та бізнес-середовище в різних областях. Високий рівень офшорних компаній може також відображати схильність до уникнення оподаткування і використання податкових пільг у цих регіонах.

Таким чином, карта підкреслює необхідність аналізу бізнес-практик та формування політики щодо контролю офшорних компаній в Україні, зокрема з метою підвищення прозорості і покращення податкової бази.

Оцінка "ваги" офшорних компаній у регіонах не обмежується лише їхньою кількістю; значно важливіші масштаби їхньої діяльності та фінансові показники.

У 2017 році "офшорні" компанії у Вінницькій області сформували 29% від загального доходу підприємств цього регіону.

Водночас "офшорний" бізнес у Дніпропетровській та Одеській областях досягнув 32% у кожному з них, Львівщина має показник 11%, а Харківщина — лише 7%.

Таким чином, Одеська область знову демонструє лідерство.

Лідерство Одещини можна пояснити декількома факторами.

По-перше, ця область традиційно має високу економічну і торговельну активність, а розвинені промислові регіони зазвичай мають більше офшорних компаній.

По-друге, географічне положення Одеської області також грає важливу роль: це прикордонний регіон, розташований біля моря, що забезпечує потужний міжнародний товарообіг. Проте слід враховувати, що частина підприємств в області належить реальним власникам з країн, які входять до списку низькоподаткових юрисдикцій, таких як Молдова та Туреччина

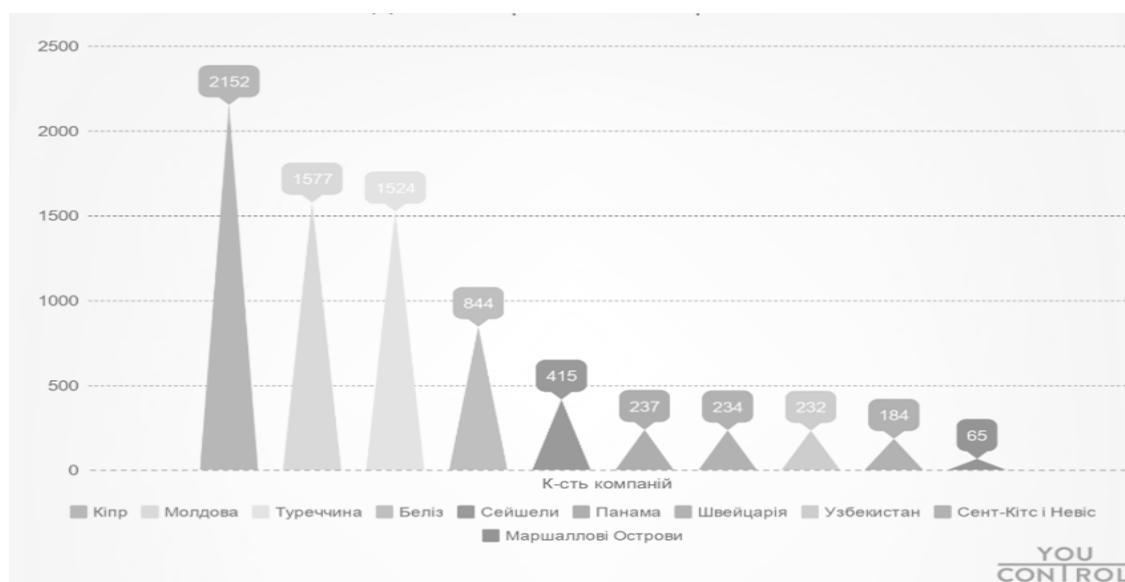

Рисунок 2.4. ТОП-10 «улюблених офшорів» 5 ділових регіонів України
Джерело: Складено автором на основі [24]

На основі представленого графіку, що відображає ТОП-10 "улюблених офшорів" в п'яти ділових регіонах України, можна зробити кілька важливих

висновків. Найбільшу кількість компаній зареєстровано в кіпрських юрисдикціях, які складають 2152 підприємства, що свідчить про популярність Кіпру серед українських бізнесменів. На другому місці знаходиться Молдова з 1577 компаніями, що також підкреслює її статус як вигідної юрисдикції для ведення бізнесу. Третє місце займає Туреччина з 1594 компаніями, демонструючи зростаючий інтерес українських підприємств до цієї країни.

Далі йдуть інші юрисдикції, такі як Беліз, Сейшели та Панама, з кількістю компаній від 415 до 844. Інші країни, такі як Швейцарія, Узбекистан та Маршаллові острови, мають значно меншу репрезентацію в українському бізнес-середовищі. Загалом, дані свідчать про те, що українські підприємці віддають перевагу офшорам, які забезпечують певні податкові вигоди та можливості для оптимізації бізнес-структур. Це також вказує на важливість географії та політики у виборі юрисдикцій для ведення бізнесу.

Український бізнес не обмежується лише традиційними “офшорами”. Деякі компанії з Харківської та Дніпропетровської областей обирають екзотичні юрисдикції, такі як Федерація Сент-Кіттс і Невіс. Кілька компаній з Львівської області, зокрема 22, мають зв'язки з Ангільєю — самоврядною заморською територією Великої Британії. Інші ж звертаються до більш віддалених юрисдикцій, таких як Маршаллові острови в Тихому океані або Йорданія, багата історичними пам'ятками.

При аналізі компаній, засновниками яких є представники офшорних юрисдикцій, важливо врахувати, що не завжди вони пов'язані з українськими резидентами. В окремих випадках за такими низькоподатковими юрисдикціями можуть ховатися іноземні бенефіціари, які є громадянами традиційних торгових партнерів України, як-от Молдова чи Туреччина. Їх діяльність підпадає під контроль трансфертного ціноутворення.

Рисунок 2.5. ТОП-3 види діяльності «офшорних» компаній з 5 ділових регіонів

Джерело: Складено автором на основі [24]

З точки зору діяльності “офшорного” бізнесу в регіонах, основним видом діяльності є “неспеціалізована оптова торгівля”, що свідчить про ймовірне приховування реальних видів діяльності. Цей вид діяльності є найпопулярнішим серед офшорних компаній у п'яти ділових регіонах України.

На другому місці за популярністю знаходиться вид діяльності, пов'язаний з “наданням в оренду та експлуатацією власного або орендованого нерухомого майна”, а на третьому — також діяльність, пов'язана з нерухомістю.

На основі представлених даних про види діяльності “офшорних” компаній з п'яти ділових регіонів, можна зробити кілька висновків.

Найпопулярнішим видом діяльності є “неспеціалізована оптова торгівля”, що налічує 714 компаній. Цей показник свідчить про те, що багато офшорних підприємств займаються торгівлею без чіткої спеціалізації, що може вказувати на спроби приховати реальні обсяги бізнесу або галузь діяльності.

На другому місці знаходиться “надання в оренду й експлуатація власного чи орендованого нерухомого майна”, яке охоплює 571 компанію. Це говорить про активність в сфері нерухомості, що також може бути

улюбленою формою для інвестицій.

Третє місце займає "будівництво житлових і нежитлових будівель" з 265 компаніями, що вказує на зацікавленість офшорних структур у розвитку будівельної галузі.

Загалом, ці дані демонструють тенденцію до використання офшорних компаній у сферах, де активи і прибутки можуть бути легко маніпульовані та контролюються.

У різних областях України популярні види діяльності у "офшорних" компаній відрізняються.

Наприклад, у Вінницькій області найбільша кількість офшорних компаній вказала як основний КВЕД — "Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур".

У Дніпропетровській та Одеській областях ситуація відповідає загальному тренду, де переважає "Неспеціалізована оптова торгівля".

Натомість у Львівській та Харківській областях офшорні підприємства здебільшого займаються "Наданням в оренду та експлуатацією власного чи орендованого нерухомого майна".

Отже, аналіз офшорної присутності у п'яти ділових регіонах України — Вінницькій, Дніпропетровській, Львівській, Одеській та Харківській областях — демонструє, що хоча частка офшорних компаній у загальній структурі бізнесу є відносно низькою, їхній вплив на економіку окремих регіонів є суттєвим, зокрема в частині обсягів доходів та видів господарської діяльності. Найвищу концентрацію офшорних компаній і лідерство за обсягами доходу демонструє Одеська область, що пояснюється її географічним розташуванням, активною участю в міжнародній торгівлі та доступом до портової інфраструктури.

Водночас, різноманітність вибору юрисдикцій — від традиційних (Кіпр, Британські Віргінські острови) до екзотичних (Сент-Кітс і Невіс, Ангілья) — свідчить про складність структурування власності та потенційне приховування бенефіціарів. Найпоширенішим видом діяльності серед

офшорних компаній залишається неспеціалізована оптова торгівля, що може вказувати на бажання приховати реальну суть операцій. Це, у свою чергу, потребує більш жорсткого контролю, зокрема у сфері трансфертного ціноутворення та прозорості корпоративної структури.

Таким чином, в умовах економічних викликів та потреби у наповненні бюджету, державі необхідно посилити механізми моніторингу та аналітичного супроводу діяльності офшорних структур, щоб забезпечити справедливе оподаткування та запобігти виведенню капіталів за кордон.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВЗАЄМОДІЇ ОФШОРНОГО СЕКТОРУ З ГЛОБАЛЬНИМИ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Посилення міжнародного регуляторного нагляду та контролю над офшорними зонами

Посилення міжнародного регуляторного нагляду та контролю над офшорними зонами є ключовим напрямом сучасної глобальної податкової політики. Міжнародні організації, такі як Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та Міжнародний валютний фонд (МВФ), активно впроваджують ініціативи, спрямовані на підвищення прозорості та боротьбу з ухиленням від сплати податків через офшорні юрисдикції.

Однією з найважливіших ініціатив є впровадження глобального мінімального корпоративного податку (GMT) у розмірі 15% для великих транснаціональних корпорацій з доходом понад €750 мільйонів. Цей крок має на меті обмежити практику перенесення прибутків до низькоподаткових юрисдикцій та забезпечити справедливий розподіл податкових надходжень між країнами. Станом на 2024 рік, понад 60 юрисдикцій оголосили про намір впровадити GMT, з яких 36 вже розпочали процес реалізації.

Паралельно, FATF продовжує моніторинг юрисдикцій з високим ризиком відмивання грошей та фінансування тероризму. У жовтні 2024 року Сенегал було виключено з "сірого списку" FATF завдяки значному прогресу в боротьбі з фінансовими злочинами, тоді як Алжир, Ангола, Кот-д'Івуар та Ліван були додані до цього списку через недостатні заходи контролю [Reuters, 2024].

ОЕСР також активно працює над усуненням шкідливих податкових практик через ініціативу BEPS (Base Erosion and Profit Shifting)[30]. У 2024

році було оновлено результати перегляду преференційних податкових режимів, виявлено один шкідливий режим у Тринідаді і Тобаго, тоді як 134 режими були визнані нешкідливими, а 123 — скасованими.

Крім того, впровадження Стандарту автоматичного обміну податковою інформацією (CRS) сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій. Станом на 2024 рік, 120 країн приєдналися до CRS[31], що дозволяє податковим органам обмінюватися інформацією про фінансові рахунки нерезидентів, ускладнюючи ухилення від сплати податків через офшорні рахунки.

Таблиця 3.1

Основні міжнародні ініціативи з посилення контролю над офшорними зонами

Ініціатива	Організація	Основні заходи	Станом на 2024 рік
Глобальний мінімальний податок (GMT)	ОЕСР	Встановлення мінімального корпоративного податку 15% для великих корпорацій	60+ юрисдикцій оголосили про впровадження, 36 розпочали реалізацію
Моніторинг шкідливих податкових режимів (BEPS Action 5)	ОЕСР	Оцінка та усунення шкідливих податкових практик	134 режими визнані нешкідливими, 123 скасовані
"Сірий список" FATF	FATF	Ідентифікація юрисдикцій з високим ризиком відмивання грошей	Сенегал виключено, Алжир, Ангола, Кот-д'Івуар та Ліван додані
Стандарт автоматичного обміну інформацією (CRS)	ОЕСР	Автоматичний обмін податковою інформацією між країнами	120 країн-учасниць

Джерело: Складено автором на основі [30]

Ці заходи свідчать про глобальну тенденцію до посилення контролю над офшорними зонами та прагнення забезпечити справедливу податкову конкуренцію. Однак, реалізація цих ініціатив стикається з викликами, такими як наявність лазівок у законодавстві та опір з боку деяких країн. Наприклад, угода про глобальний мінімальний податок, організована ОЕСР у 2021 році, була послаблена через лазівки, що дозволяють компаніям уникати повної

сплати податків, зменшуючи очікувані надходження з \$270 мільярдів до приблизно \$136 мільярдів[32].

У 2025 році тенденція до посилення контролю над офшорними зонами не лише зберігається, а набуває нових вимірів, адаптуючись до сучасних викликів. Однією з ключових подій стало оновлення Європейською Комісією списку країн з підвищеним ризиком відмивання грошей. У червні 2025 року до оновленого списку були додані такі юрисдикції: Монако, Алжир, Ангола, Кот-д'Івуар, Кенія, Ліван, Лаос, Намібія, Непал та Венесуела. Причиною стали не лише податкові чинники, а й системні недоліки в нагляді за фінансовими потоками, відсутність ефективних механізмів виявлення підозрілих транзакцій. Водночас низка країн, зокрема Об'єднані Арабські Емірати, Панама, Барбадос, Ямайка, Сенегал та інші, були виключені зі списку через продемонстрований прогрес у реформуванні національних систем фінансового моніторингу [31].

Важливо зазначити, що присутність країни у так званому «сірому списку» FATF або ЄС впливає на її інвестиційну привабливість. За оцінками Міжнародного валютного фонду, включення держави до цього списку може призвести до втрати до 7,6% інвестицій відносно її ВВП. Наприклад, у випадку з Монако це означає дефіцит понад 1,5 мільярда доларів прямих та портфельних інвестицій у короткостроковій перспективі. Такий вплив є стимулом для урядів активізувати впровадження міжнародних рекомендацій та стандартів у сфері боротьби з відмиванням грошей.

Ще одним важливим напрямком трансформації глобального регулювання є посилення фіскального контролю над транснаціональними корпораціями. Незважаючи на труднощі в координації технічних аспектів, зокрема в межах Сполучених Штатів, продовжується впровадження глобального мінімального податку (Другий рівень). Станом на перше півріччя 2025 року понад 40 країн вже прийняли відповідне законодавство, а ще близько 90 завершують внутрішні процедури. Основна увага залишається на впровадженні механізмів «доплати податку» та визначенні пільг для

витрат на дослідження, що може зменшити ефективне податкове навантаження. Паралельно тривають обговорення щодо запровадження спеціальних правил для цифрових компаній, які є найактивнішими користувачами офшорних схем[33].

Важливу роль у забезпеченні прозорості відіграє розробка Стандарту автоматичного обміну податковою інформацією (CRS). У 2025 році ОЕСР оголосила про підготовку оновленої версії цього стандарту, CRS 2.0, яка охоплюватиме цифрові активи. Це буде важливим кроком у боротьбі з ухиленням від сплати податків через нові форми цифрових фінансових інструментів. Станом на червень 2025 року понад 120 країн вже беруть участь у CRS, і очікується, що до 2027 року нова версія стандарту охоплюватиме більшість світових криптобірж та постачальників цифрових гаманців [31].

У підсумку, посилення міжнародного регуляторного нагляду над офшорними зонами є необхідним кроком для забезпечення прозорості та справедливості в глобальній податковій системі. Проте, для досягнення повної ефективності цих заходів, необхідна подальша координація між країнами, усунення законодавчих лазівок та забезпечення належного виконання прийнятих норм

3.2. Вплив цифрової трансформації на розвиток офшорного бізнесу

Цифрова трансформація стає невід'ємною частиною сучасного бізнес-середовища, зазнаючи стрімких змін у всіх аспектах управління та ведення бізнесу. Офшорний сектор не є винятком, а навпаки, цифрові технології відкривають нові можливості та виклики для підприємств, які функціонують в цій сфері. У даній статті розглядаються основні аспекти впливу цифрової трансформації на розвиток офшорного бізнесу, здійснюється аналіз нових технологій, їх можливостей та ризиків.

Одним із найзначніших впливів цифровізації є автоматизація бізнес-

процесів. Сучасні технології дозволяють значно скоротити час на виконання рутинних завдань, таких як адміністративна звітність, управління ресурсами та моніторинг фінансових потоків. Офшорні компанії, що впроваджують системи автоматизації, отримують можливість зосередитись на стратегічних завданнях, знижуючи операційні витрати. Це особливо важливо в умовах глобальної конкуренції, де швидкість та ефективність можуть стати вирішальними факторами успіху.

Серед ключових елементів цифрової трансформації варто зазначити впровадження технологій блокчейн. Ця дистрибуційна база даних забезпечує гнучкий і прозорий спосіб ведення фінансових операцій, що особливо актуально для офшорного бізнесу, де конфіденційність та безпека даних мають критичне значення. Використання блокчейн-технологій дозволяє створити незмінні записи всіх транзакцій, що зменшує ризик шахрайства і підвищує довіру між учасниками угод. Однак, незважаючи на великі переваги, впровадження цієї технології вимагає значних інвестицій у розробку і навчання персоналу.

Також важливо згадати про розвиток фінансових технологій (fintech) [33], які пропонують нові рішення для проведення міжнародних платежів, управління активами та обробки фінансових даних. Офшорні компанії можуть скористатися новими платформами для швидкого та безпечного проведення фінансових операцій, що знижує витрати на транзакції та забезпечує доступ до глобальних ринків. Компанії, що прийняли фінансові технології, отримують можливість швидше реагувати на зміни в міжнародному економічному середовищі, що стає важливим фактором конкурентоздатності.

Проте, разом із новими можливостями цифрова трансформація приносить і ризики. Зростання обсягу даних, які обробляються, викликає питання щодо безпеки. Офшорні компанії, що працюють з чутливою інформацією, можуть стати мішенню для кібератак. Для захисту даних необхідно впроваджувати сучасні рішення для кібербезпеки, контактувати з

експертами і впроваджувати політики, які вимагають відповідності стандартам захисту даних, таким як GDPR [34]. Без належної уваги до безпеки компанії можуть зазнати фінансових втрат і пошкодження репутації.

Таким чином, цифрова трансформація перенаправляє акценти в офшорному бізнесі, змінюючи не лише способи ведення операцій, але й принципи управління. З одного боку, технології пропонують нові можливості, які можуть підвищити конкурентоспроможність, з іншого — вимагають від компаній адаптації до нових умов і ризиків. Важливо, щоб підприємства будували стратегії, які включали б не лише технологічний аспект, але й культурні зміни всередині компанії, оскільки впровадження нових технологій без належної підготовки персоналу може призвести до стресу та опору зі сторони працівників.

Цифрова трансформація також впливає на стратегії спілкування та обслуговування клієнтів. Офшорні компанії все більше орієнтуються на цифрові канали для комунікації з клієнтами, використовуючи онлайн-платформи, соціальні медіа та електронну пошту. Це дозволяє не лише знижувати витрати на обслуговування, але й покращувати взаємодію з клієнтами, забезпечуючи їм зручні та швидкі способи для отримання послуг та консультацій. Завдяки аналізу даних, компанії можуть налаштовувати свої пропозиції під специфічні потреби клієнтів і таким чином підвищити рівень задоволення та довіри.

Важливим аспектом є також розвиток аналітики даних. Системи обробки даних дозволяють компаніям отримувати поглиблену інформацію про ринок, споживачів та конкуренцію. Це допомагає у формуванні стратегій та прийнятті рішень, основаних на реальних даних, що підвищує ймовірність успіху нових ініціатив. Наприклад, завдяки аналізу клієнтських запитів, офшорні компанії можуть адаптувати свої послуги й пропозиції під специфічні ринкові тренди, тим самим підвищуючи ефективність свого бізнесу.

Не можна обійти увагою також роль штучного інтелекту (ШІ) у

цифровій трансформації офшорного бізнесу. Використання ШІ дозволяє автоматизувати багато процесів, починаючи від комунікації з клієнтами через чат-боти та закінчуючи аналізом фінансових ризиків. Це дозволяє зменшити навантаження на працівників, що у свою чергу дає змогу компаніям зосередитись на стратегічних задачах.

Таблиця 3.2

Напрямки впливу цифрової трансформації на офшорний бізнес

Напрямок	Суть	Можливості	Ризики
Автоматизація бізнес-процесів	Заміна рутинних завдань більш автоматизованими системами	Зменшення витрат, більше часу сфокусуватися на головному	Витрати на початку запровадження та на навчання персоналу
Блокчейн	Прозорість трансакцій та всіх фін. операцій	Зменшення шахрайства	Висока вартість для запровадження
Фінтех	Нові зручні платформи для платежів та обробки даних	Швидкі та безпечні транзакції	Досить високі вимоги до безпеки
Штучний інтелект	Швидке та легке використання в аналізі та обробці фін. даних	Менше навантаження на персонал в рутинних справах	Потреба у кваліфікованих кадрах

Джерело: Складено автором на основі [33]

Цифрова трансформація також відкриває нові можливості для співпраці між офшорними компаніями та їх партнерами. Інтеграція з платформами для спільної роботи, такими як Slack [35] або Microsoft Teams, дозволяє ефективно взаємодіяти з міжнародними клієнтами та постачальниками, зменшуючи час на виконання проєктів. Ці технології полегшують управління проєктами, дозволяють швидко обмінюватися інформацією і забезпечують доступ до даних в режимі реального часу.

Проте, усі ці зміни вимагають від офшорного бізнесу адаптації до нової економічної реальності. Підприємства, які ігнорують цифрову трансформацію, ризикують залишитися поза конкуренцією, оскільки інші

компанії будуть використовувати нові технології для підвищення своїх можливостей. Важливо також усвідомлювати, що впровадження нових технологій — це не просто питання покупки нових програмних забезпечень або обладнання, але й необхідність перегляду внутрішніх процесів, моделі управління та організаційної культури.

Отже, офшорний бізнес в Україні та в усьому світі, стикається з комплексними викликами та можливостями в умовах цифрової трансформації. Цей процес передбачає не лише технологічні зміни, а й глибокі організаційні перетворення, які в кінцевому підсумку можуть призвести до підвищення конкурентоспроможності, зменшення витрат і поліпшення обслуговування клієнтів. Таким чином, для того щоб залишатися на плаву в постійно змінному світі, офшорні компанії повинні уважно стежити за технологічними трендами та активно впроваджувати нові рішення у свою діяльність, що дозволить їм не лише адаптуватись до нових умов, а й стати лідерами в своїй галузі.

3.3. Регулювання та перспективи офшорного бізнесу в Україні

Офшорний бізнес в Україні займає важливе місце в економіці, що обумовлено його здатністю забезпечувати інструменти для оптимізації податкових зобов'язань, захисту активів та створення конфіденційності для власників підприємств. Водночас, цей сегмент економіки стикається з чималими викликами, пов'язаними з міжнародними нормами, регуляторними вимогами та змінами в законодавстві.

Одним із ключових аспектів регулювання офшорного бізнесу в Україні є законодавчі ініціативи, що стосуються обмеження використання офшорів для ухилення від податків. В рамках реформ, ініційованих українським урядом, вживаються заходи для підвищення прозорості фінансових операцій і зменшення можливостей для зловживань. Наприклад, держава запроваджує нові правила щодо звітності та обміну інформацією з

міжнародними партнерами, орієнтуючись на стандарти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [32] та Фінансової дії. Також, Україні важливо дотримуватись вимог щодо автоматичного обміну інформацією, що міститься в міжнародних договорах про уникнення подвійного оподаткування.

Паралельно з регуляторними зусиллями, перспективи офшорного бізнесу в Україні залишаються динамічними. З одного боку, попит на офшорні структури серед українських підприємств, що працюють на міжнародних ринках, залишається високим. Це пояснюється бажанням зменшити податковий тягар та оптимізувати фінансові потоки. З іншого боку, посилення контролю з боку держави може призвести до переосмислення бізнес-моделей і пошуку нових способів ведення бізнесу.

Для кращого візуального сприйняття даних, нижче представлено таблицю, що ілюструє основні характеристики офшорного бізнесу в Україні (табл. 3.2).

Таблиця 3.3

Основні характеристики офшорного бізнесу в Україні

Характеристика	Опис
Основні юрисдикції офшорів	Кіпр, Молдова, Туреччина, Беліз, Панама
Основні види діяльності	Неспеціалізована оптова торгівля, надання в оренду нерухомості, будівництво
Податкові ставки	Зниженні у порівнянні з українськими, що приваблює інвесторів
Перешкоди для ведення бізнесу	Зростаючий контроль з боку держави, зміни у законодавстві, міжнародні вимоги
Перспективи	Зростання попиту на нові схеми оптимізації, розвиток нових технологій у фінансовому секторі

Джерело: складено автором на основі [7]

Крім того, важливим аспектом є те, що міжнародна спільнота спонукає країни до більшої відповідальності в питанні фінансової прозорості. Це означає, що українські підприємства, які використовують офшорні структури, повинні бути готові до нових вимог. Однак, якщо бізнеси зможуть

адаптуватися до нових умов, це дасть їм можливість продовжити ефективну діяльність на зовнішніх ринках.

Ще одним важливим напрямком є дослідження впливу цифровізації на офшорний бізнес. Наприклад, технології блокчейн і фінансові технології (fintech) [33] відкривають нові можливості для ведення профілю бізнесу в офшорних юрисдикціях. Це може включати використання смарт-контрактів для автоматизації податкових зобов'язань або відстеження фінансових потоків. Такі інновації можуть привести до зниження витрат і зменшення ризиків, пов'язаних із регуляторним контролем.

Отже, регулювання офшорного бізнесу в Україні продовжує еволюціонувати в умовах зростаючого міжнародного тиску на фінансову прозорість і прозорість. З одного боку, українські підприємства повинні більш активно пристосовуватися до нових вимог законодавства та міжнародних стандартів. Це включає в себе не лише виконання правил щодо податкової звітності, але й приведення своїх бізнес-моделей у відповідність з етичними нормами ведення бізнесу.

Зокрема, важливо, щоб українські компанії, що працюють через офшори, проаналізували свої структури та вибрали такі юрисдикції, які не лише відповідають бізнес-цілям, але й відповідають вимогам прозорості та етики. Це дасть можливість мінімізувати ризики, пов'язані з недотриманням нових вимог, а також уникнути несприятливих наслідків у вигляді санкцій або фінансових штрафів.

В умовах глобалізації економіки, офшорний бізнес продовжує залишатися важливим інструментом для множини українських підприємств. Однак, світова практика свідчить про те, що країни, які не зможуть адаптувати свій регуляторний механізм до міжнародних стандартів, ризикують втратити інвестиційну привабливість. Українським компаніям слід активно працювати над зміцненням свого іміджу на міжнародній арені, демонструючи готовність дотримуватися стандартів корпоративної соціальної відповідальності.

Крім того, українська влада може впроваджувати додаткові стимули для залучення інвестицій у компанії, що відмовляються від офшорних схем, натомість обираючи прозорі та легальні бізнес-структури. Це може стосуватися податкових знижок, спрощення адміністративних процедур або інших фінансових пільг для компаній, які працюють на національному ринку.

Важливо зазначити, що офшорний бізнес в Україні знаходиться під тиском не лише з боку держави, але й з боку громадськості. Зростаюче усвідомлення населення щодо етики ведення бізнесу та сплати податків призводить до вимог з боку суспільства до бізнесменів про відкритість і прозорість. Це, в свою чергу, стимулює компанії знаходити нові шляхи адаптації до сучасних реалій.

Оптимізація бізнес-процесів та ця реорганізація може призвести до покращення співпраці з державними органами, що в свою чергу відкриє нові горизонти для розвитку вітчизняного бізнесу. Регулювання офшорного сектору в Україні, таким чином, може стати каталізатором змін, які покращують загальний економічний клімат.

Перспективи офшорного бізнесу в Україні залишаються предметом жвавих дискусій серед економістів, політиків та представників бізнесу. З одного боку, країна стикається з потребою зберегти конкурентоспроможність в умовах глобалізованої економіки, де використання офшорних механізмів стало невід'ємною частиною ведення бізнесу для транснаціональних корпорацій і середніх підприємств. З іншого боку, Україна зазнає серйозних втрат у вигляді недоотриманих податкових надходжень та тінізації економіки, що змушує владу вживати заходів з контролю та обмеження діяльності офшорних компаній. Перспективи розвитку офшорного бізнесу в Україні безпосередньо залежать від балансу між потребами підприємництва в гнучких фінансових інструментах і необхідністю дотримання фіскальної прозорості та законності.

На сучасному етапі в Україні впроваджуються міжнародні ініціативи, спрямовані на боротьбу з агресивним податковим плануванням. Зокрема, у

2020 році Україна приєдналася до Плану дій з протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутку (BEPS)[30], ініційованого Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Це означає, що країна взяла на себе зобов'язання імплементувати низку стандартів, зокрема запровадження правил щодо контрольованих іноземних компаній (КІК), обміну податковою інформацією, звітності за країнами (CbC Reporting) та обмеження штучного зменшення оподаткованого прибутку через трансфертне ціноутворення. Впровадження цих стандартів значно змінює можливості українських компаній використовувати класичні офшорні юрисдикції для мінімізації податків. Однак, з урахуванням поточного рівня ділової культури та інституційної спроможності контролюючих органів, повне виконання цих правил потребує часу та суттєвої трансформації податкової системи.

Поряд із цим, цифровізація економіки відкриває нові горизонти для адаптації офшорного бізнесу до сучасних реалій. Зокрема, дедалі частіше використовуються такі інструменти, як реєстрація компаній у юрисдикціях з режимом "податкової резиденції за вибором", цифрові офшори, а також використання віртуальних активів і криптовалют. Для українського бізнесу це дає можливість зберегти гнучкість у міжнародних фінансових операціях, особливо в ІТ-сфері, де фізична присутність у певній країні часто не є обов'язковою умовою. Таким чином, перспективи офшорного бізнесу в Україні значною мірою пов'язані з адаптацією до цифрових трансформацій глобальної економіки. Компанії шукають нові шляхи мінімізації витрат, не порушуючи при цьому законодавства, що вимагає високого рівня юридичної експертизи та податкового планування.

Український бізнес демонструє гнучкість у реагуванні на зміни податкового середовища. За відсутності повноцінних інструментів внутрішнього податкового стимулювання багато компаній шукають можливості структурування своїх міжнародних операцій через юрисдикції з прозорими, але сприятливими умовами. Це не обов'язково класичні офшори

на кшталт Белізу чи Сейшелів, а, наприклад, такі країни, як Кіпр, Мальта, Ірландія або Сінгапур, що поєднують легальність із привабливою податковою політикою. Таким чином, перспективи офшорного бізнесу в Україні полягають не у використанні прихованих схем, а у переорієнтації на юридично обґрунтовані інструменти міжнародного податкового планування.

Крім того, значною мірою подальший розвиток офшорного бізнесу в Україні залежить від реформ внутрішньої економіки. Якщо податкове навантаження на підприємства буде знижене, а умови для ведення бізнесу — спрощені, потреба в офшорних схемах зменшиться природним шляхом. На сьогодні головним мотивом для використання офшорів в Україні залишаються не лише податкові причини, а й ризики, пов'язані з корупцією, недовірою до судової системи та низькою передбачуваністю регуляторної політики. Зменшення цих ризиків створить підґрунтя для повернення капіталів в юрисдикцію України, а також стимулюватиме розвиток внутрішнього інвестування.

Разом із тим, перспективним напрямом може стати створення в Україні спеціальних правових режимів, подібних до міжнародних фінансових центрів або вільних економічних зон, які дозволять запропонувати українському бізнесу альтернативу офшорам без виведення капіталу за кордон. Це можуть бути спеціальні податкові умови для інвестицій, ІТ-парки з пільговим оподаткуванням (аналогія з "Дія.City") або правові режими, які дозволяють швидко реєструвати компанії, захищати права власності й отримувати доступ до фінансування без посередників. Водночас реалізація таких ініціатив потребує політичної волі та стабільного законодавства.

Підсумовуючи, можна зазначити, що перспективи офшорного бізнесу в Україні тісно пов'язані з міжнародними тенденціями регулювання, внутрішніми реформами та рівнем цифровізації економіки. В умовах глобального посилення прозорості та контролю за трансфертними потоками, класичні офшорні схеми втрачають актуальність, натомість на перший план виходять легальні інструменти міжнародного податкового структурування.

Для українського бізнесу важливо зберегти конкурентоспроможність на світовому ринку, не порушуючи міжнародного законодавства. У цьому контексті ключовими завданнями є розвиток професійної правової підтримки, підвищення фінансової грамотності підприємців та створення сприятливого бізнес-клімату всередині країни.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. Офшорний бізнес представляє собою систему господарської діяльності, яка здійснюється через компанії, зареєстровані в юрисдикціях із пільговим оподаткуванням та мінімальними регуляторними вимогами. Основними характеристиками таких компаній є конфіденційність власників, податкові преференції, спрощене корпоративне управління та гнучкість у веденні зовнішньоекономічних операцій. Офшорний бізнес функціонує як інструмент зниження податкового тиску, управління ризиками та оптимізації міжнародної торгівлі.

2. Офшорні зони класифікують за рівнем податкових ставок, ступенем відкритості інформації про компанії, правовими умовами та вимогами до звітності. Вони поділяються на класичні (нульове оподаткування), пільгові (низьке оподаткування) та офшорні юрисдикції з елементами офшорного режиму. Кожна категорія має свої особливості, які визначають сферу їх застосування у міжнародній практиці: наприклад, Британські Віргінські острови орієнтовані на анонімність, а Ірландія — на технологічний бізнес із пониженими ставками податку на прибуток.

3. Переваги офшорних компаній полягають у податковій оптимізації, захисті активів, високій конфіденційності, спрощеній звітності та гнучкості управління. Проте ці переваги супроводжуються ризиками, зокрема репутаційними втратами, посиленням міжнародного контролю, складнощами у взаємодії з банками та можливими юридичними наслідками. У зв'язку з цим, компанії мають уважно оцінювати баланс між вигодами та ризиками при використанні офшорних інструментів.

4. Офшорний бізнес є невід'ємною частиною світової економіки та активно використовується транснаціональними корпораціями, банками, венчурними фондами та приватними особами. Світова практика свідчить про

широке поширення офшорних структур у сфері ІТ, фінансів, торгівлі та інвестицій. Завдяки ефективній юрисдикційній політиці, деякі країни з офшорним статусом перетворилися на міжнародні фінансові хаби.

5. Однією з провідних офшорних компаній у сфері розробки програмного забезпечення є Accenture plc. Це глобальна компанія з головним офісом у Дубліні, Ірландія, яка надає послуги в галузі консалтингу, цифрових технологій, аутсорсингу та розробки програмного забезпечення. Accenture plc — одна з провідних офшорних компаній у світі, що спеціалізується на наданні професійних послуг у сфері консалтингу, інформаційних технологій та аутсорсингу. Компанія була створена у 1989 році як підрозділ американської компанії Arthur Andersen, під назвою Andersen Consulting. У 2001 році після розділення з материнською компанією вона змінила назву на Accenture та офіційно зареєструвала свій головний офіс у Дубліні, Ірландія, що дозволило їй скористатися перевагами вигідного податкового режиму — це класичний приклад офшорної реєстрації великої транснаціональної корпорації. Accenture займається консалтингом у сфері управління, цифровими рішеннями, кібербезпекою, автоматизацією бізнес-процесів, розробкою програмного забезпечення та впровадженням інноваційних ІТ-рішень. Компанія обслуговує понад 9 000 клієнтів у більш ніж 120 країнах, а її штат налічує понад 730 000 працівників по всьому світу.

6. На ринку Accenture займає одне з провідних місць серед постачальників ІТ-послуг і консалтингу. Вона стабільно входить до списку Fortune Global 500 і має клієнтів серед найбільших корпорацій світу. У 2024 році її загальний дохід сягнув 64.9 млрд доларів США, що свідчить про потужні позиції компанії в глобальній економіці.

7. В Україні використання офшорних схем має значні масштаби, особливо у великому бізнесі та експортно-орієнтованих галузях. За даними відкритих джерел, значна частина доходів українських компаній виводиться через офшорні юрисдикції. Це призводить до втрат бюджету, але водночас дозволяє бізнесу зберігати конкурентоспроможність в умовах нестабільного

податкового середовища. Ситуація потребує глибокого державного регулювання та міжнародного співробітництва.

8. У відповідь на поширення офшорних схем міжнародні організації, такі як ОЕСР, G20 та ЄС, посилили тиск на офшорні юрисдикції, впроваджуючи стандарти прозорості, обміну податковою інформацією та протидії відмиванню коштів. Введення механізмів BEPS, FATCA та CRS суттєво обмежило можливості зловживання офшорами, сприяючи формуванню більш справедливої глобальної податкової системи.

9. Цифровізація сприяє трансформації офшорного бізнесу, відкриваючи нові напрями, такі як реєстрація віртуальних компаній, використання криптовалют, блокчейну та хмарних технологій. З одного боку, це забезпечує ще більшу мобільність і гнучкість, з іншого — створює нові виклики для регулювання, оскільки цифрові активи складніше відстежити та контролювати в межах класичних механізмів.

10. В Україні спостерігається поступове посилення контролю над використанням офшорів через законодавчі ініціативи (зокрема, BEPS-імплементация, автоматичний обмін інформацією, контрольовані іноземні компанії — КІК). Перспективи полягають у гармонізації законодавства з міжнародними нормами, що дозволить зменшити витік капіталу, підвищити прозорість бізнесу та забезпечити стабільне надходження податків до бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості офшорних компаній. URL.: <https://www.completeformations.co.uk/features-of-offshore-companies.html>
2. Волкова Ю.О. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №1. С. 43-48.
3. Крикуненко К.В. Основні офшорні юрисдикції світу: критерії оптимального вибору. *Вісник Донецького національного університету*. Сер. Економіка та право. 2009. Вип. 2. С. 347-351.
4. Крикуненко К.В. Протиріччя у функціонуванні офшорних зон у контексті економічного розвитку держави: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.00.02. К., 2012. С. 214.
5. Міжнародне оподаткування. Навчальний посібник. / За ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, В.М. Сlepця К.: ЦНЛ, 2005.
6. Кобзар Т.С. Сучасний погляд на важливість офшорних зон у світі та Україні. *Порівняльне та аналітичне право*. 2017. № 4. С. 161-163.
7. Москаленко Н.В. Проблеми, що виникають унаслідок функціонування офшорних юрисдикцій, та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 10. С. 117-121.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 143-р Про перелік офшорних зон . URL.: <http://zakon.rada.gov.ua/go/143-2011-п>.
9. Кобзар Т.С. Сучасний погляд на важливість офшорних зон у світі та Україні. *Порівняльне та аналітичне право*. 2017. № 4. С. 161-163.
10. Офіційний сайт Спільноти податкової справедливості. URL.: <http://www.taxjustice.net>.
11. Реєстрація офшорних компаній за кордоном, відкриття банківських рахунків . URL.: <http://www.ua-offshore.com/>
12. Волкова Ю.А. Розвиток офшорних центрів у системі міжнародного бізнесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. №1. С. 43-48.

13. Коше Д. Д. Місце правового режиму оподаткування офшорної території у сфері регулювання економічних відносин. Часопис Київського університету права. 2017. № 1. С. 18–23.
14. McCann H. *Offshore Finance*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. Report of the Working Group on Offshore Centers: Financial Stability Board, 2014. URL: <http://www.financialstabilityboard.org/>
15. James, T. H., *The Price of offshore revisited*/ T.H. James. Tax Justice Network, 2012, pp.8-9
16. Efremov, V.A., *Movement of capital in offshore zone*. *Austrian Journal of Humanities and Social Sciences*. 2014, pp. 34-35
17. James, T. H., *The Price of offshore revisited*/ T.H. James. Tax Justice Network, 2012
18. Smith, D., *Offshore Shell Games*/ D. Smith/ / U.S. Public Interest Research Group, 2013, pp.22-24
19. The Financial Action Task Force, <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>
8. An official website of the United States Government <https://www.fincen.gov>
20. Bodoyan V. OFFSHORE BUSINESS AND INTERNATIONAL EXPERIENCE OF ITS REGULATION. URL.: <https://efa.am/index.php/efa/article/view/17/17>
21. Dugienko N.O., Kisenko O.A. THE INFLUENCE OF OFFSHORE ZONES ON THE GLOBAL ECONOMY. *Financial Strategies of Innovative Economic Development*. № 1 (57), 2023. P. 60-63.
22. OFFSHORE COMPANIES. URL.:
file:///C:/Users/PK/Downloads/Cristina_Gheorghe__societatile_offshore_-_articol_conferinta-en.pdf
23. UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION.

24. “Офшорний” слід ділових регіонів України. URL.: <https://youcontrol.com.ua/data-research/ofshornyy-slid-dilovykh-rehioniv-ukrayiny/>
25. Концепції міжнародного бізнесу. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/538/522>
26. Офшорні фінансові центри. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1227/1182>
27. Сучасні тенденції розвитку офшорних зон.
28. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/78-79/1121.pdf>
29. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. URL: http://iepjournal.com/journals/27/2018_3_Lutsyshyn_Mekhitiiev.pdf
30. Булишева Н.А. Офшорні компанії як метод оптимізації податків.
31. URL: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-01-21-40>
32. BEPS. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/beps-440>.
33. CRS – загальний стандарт звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/crs-578>
34. ОЕСР. URL: <https://youcontrol.com.ua/offshore/>
35. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://fintechua.org>
36. Загальний регламент про захист даних. URL: <https://gdpr-text.com/uk/>
37. Slack. URL: <https://slack.com>
38. Activated exchange relationships for CRS information . URL: <https://surl.li/igbvki>.
39. Сідненко М.В., Попович М.І. Міжнародний офшорний бізнес: принципи ведення та світовий досвід для України. Ефективна економіка. №5, 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/46.pdf.
40. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>
41. Світовий атлас даних. URL: <https://knoema.ua/atlas/>
42. Karlin, M.I., & Borysiuk, O.V. (2016) Financial offshore. Lutsk: Vezha-Druk.
43. Cassard M. The Role of Offshore Centers in International Financial Intermediation / M. Cassard // IMF Working paper. – 1994. – No 107. – pp. 22-32.

44. Королюк, Т. Д. Регулювання діяльності офшорних компаній: міжнародно-правовий аспект: Сучасні наукові дослідження та інновації, 2014, No 2, с. 54–66.
45. Леоненко, Н. Нові правила та перспективи КІК. - URL: <https://offshorewealth.info/offshore-legislation-acts/new-rules-and-perspectives-cfc>
- Srinivasan N. A guide to intellectual property rights in UAE. URL: <https://www.businesssetup.com/blog/guide-intellectual-property-rights-uae>
47. Global outsourcing market size | Statista. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/189788/global-outsourcing-market-size/>
48. Кравчук А. Україна офшорна. Історія формування вітчизняної моделі економіки. 2015. URL: <https://commons.com.ua/ru/ukrayina-ofshorna-istoriya-formuvannya-vitchiznyanoyi-modeli-ekonomiki/>
49. Лебідь О. В., Гаркуша В. О. Особливості діяльності офшорних зон та їх роль у системі світових фінансових центрів. Бізнес Інформ. 2019. No11. С.290–296.
50. Європейська комісія. Оновлення списку юрисдикцій з підвищеним ризиком відмивання грошей. Офіційний звіт, червень. 2025. URL: https://biz.ligazakon.net/news/236918_vrokomस्या-onovila-perelk-kran-z-visokim-rizikom-vdmivannya-groshey